

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANABİLİM DALI
MAHALLİ İDARELER VE YERİNDEN YÖNETİM BİLİM
DALI

SOSYO-EKONOMİK KOŞULLARIN ÇİFTLERİN EVLENME KARARI
VERMELERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ:
(BEYLİKDÜZÜ İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Saygı TATAR

Tez Danışmanı

Prof .Dr. Ercan EYÜBOĞLU

İstanbul, 2014

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Tezli Yüksek Lisans Programı Y1212.180037 numaralı öğrencisi Saygı TATAR'ın "SOSYO-EKONOMİK KOŞULLARIN ÇİFTLERİN EVLENME KARARI VERMELERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ: BEYLİKDÜZÜ ÖRNEĞİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 19.08.2014 tarih ve 2014/20 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *19.08.2014* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *K.T.B.* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :10/09/2014

1)Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Uğur TEKİN

3) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Celal Nazım İREM

[Handwritten signatures of Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU, Prof. Dr. Uğur TEKİN, and Prof. Dr. Celal Nazım İREM]

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

ÖN SÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca desteğiyle cesaretlendiğim, ilminden faydalandığım, insani ve ahlaki değerleri ile de örnek edindiğim, ayrıca tecrübelerinden yararlanırken göstermiş olduğu hoşgörü ve sabırdan dolayı değerli hocam ve tez danışmanım sayın Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU'na en içten teşekkürlerimi sunarım.

Bu günlere gelmemde büyük pay sahibi olan, hayatımın her alanında olduğu gibi bu çalışmanın başından beri beni destekleyen sevgili annem Gönül TATAR, babam Davut TATAR ve ablalarımın gönülden teşekkür ederim.

Araştırmamın yapılmasında bana yardımcı olan Beylikdüzü Belediyesi'ne ve anketlerimin uygulanma sürecinde desteklerini benden esirgemeyen Evlendirme Memurluğu'ndaki meslektaşlarıma, araştırmanın tamamlanmasını katkılarıyla mümkün kılan tüm anket katılımcılarına ve jüri üyelerime teşekkür ederim.

İstanbul 2014

Saygı TATAR

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Bazı ÷lkelerde asgari evlenme yaşı.....	36
--	----

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
TABLO LİSTESİ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR.....	iv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

EVLİLİK

(KAVRAMSAL ve KURUMSAL ÇERÇEVE)

1.1. AİLE KAVRAMI.....	3
1.2. EVLİLİK KAVRAMI.....	5
1.2.1. Evliliğin Özellikleri.....	7
1.2.1.1. Devamlı Bir Birlik Olması.....	7
1.2.1.2. Ortak Bir Hayatın Paylaşıyor Olması.....	7
1.2.1.3. Hukuksal Bir Boyutunun Olması.....	8
1.2.1.4. Monogam Olması.....	8
1.2.2. Evliliğin Şartları.....	9
1.2.2.1. Maddesel Şartları.....	9
1.2.2.2. Şekli Şartları.....	16
1.3. GELENEKSEL EVLİLİKLER.....	21
1.3.1. İslam Geleneğinin Etkisindeki Evlilikler.....	23
1.3.2. Yöresel Kültürün Etkisindeki Evlilikler.....	24
1.4. MODERN EVLİLİKLER.....	25
1.4.1. Batı Toplumundaki Evlilikler.....	26
1.4.2. Sosyal Yapıdaki Değişimler.....	27
1.5. KADIN/ERKEK EŞİTLİĞİNİN ETKİLERİ.....	28
1.5.1. Medeni Hukuktaki Düzenlemeler.....	28

1.6. EVLİLİK ÖNCESİ DÖNEM.....	31
1.6.1. Tanışma.....	31
1.6.1.1. Geleneksel Yoldan Tanışma.....	32
1.6.1.2. Modern Toplum Yapısı İçinde Tanışma.....	32
1.6.2. Flört Dönemi.....	33
1.6.3. Kız İsteme – Sözlenme.....	35
1.6.4. Meşrulaşma (Nişan).....	36
1.6.5. Nikah.....	38

İKİNCİ BÖLÜM

NİKAH MASASI

2.1. EVLENME EHLİYETİ.....	39
2.1.1. Ayırt Etme Gücü (Temyiz Kudreti).....	39
2.1.2. Evlenme Yaşı.....	41
2.1.3. Kanuni Mercinin İzni.....	44
2.2. DİNİ NİKAH.....	45
2.2.1. Geleneksel Boyutu.....	46
2.2.2. Hukuksal Boyutu.....	47
2.3. RESMİ NİKAH.....	49
2.3.1. Resmi Nikâhın Sırasında Uyulması Gereken Şartlar.....	49
2.3.1.1. Evlenecek Olan Kişilerin İradelerini Açıklaması.....	49
2.3.1.2. Evlenmenin Yetkili Memur Önünde Yapılması.....	50
2.3.1.3. Evlenmenin Kanunun Belirttiği Yerde Yapılması.....	52
2.3.1.4. Şahitlerin Önünde Yapılması.....	54
2.3.1.5. Evlenmenin Alenen ve Sözlü Yapılması.....	55
2.3.2. Resmi Nikah Çeşitleri.....	59
2.3.1.1. Nikah Dairesinde Yapılan Nikah Töreni.....	60
2.3.1.2. Düğün Salonu ve Farklı Mekanlarda Yapılan Nikah Töreni....	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	62
3. 2. ARAŞTIRMA MODELİ.....	62
3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	63
3.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	63
3.5. VERİLERİN TOPLANMASI.....	63
3.5.1. Veri Toplama Araçları.....	63
3.5.2. Uygulama.....	63
3.5.3. Verilerin Çözümlemesi.....	64
3.6. BULGULAR.....	64
SONUÇ.....	80
KAYNAKLAR.....	83
Ek 1: SORU KÂĞIDI.....	88
ÖZET.....	92
ABSTRACT.....	93

KISALTMALAR LİSTESİ

EY	: Evlilik Yönetmeliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

GİRİŞ

Sosyoloji ve antropoloji bilimine göre sosyal ilişkilerin oluşturulmasında öncelikle şu iki koşulun sağlanması gerekmektedir; karşılıklı olarak haberdar olmak ve birlikte mensubiyet duygusu taşımak¹. İlk insandan günümüze kadar varlığını sürdüren ailenin kuruluşu da aynı yaşlara göre gerçekleşmiştir. Evlilik yapısını biçimlendiren ilişki türleri flört ve görücü usulü olarak çerçeveselendirilebilir. Bu iki ilişki biçiminin incelenmesi ve farklarının çözümlenmesi, evlilik öncesi süreç ile ilgili araştırmalar için önem arz etmektedir.

Günümüz dünyasında baş döndürücü bir hızla ilerleyen bilim ve teknoloji, toplumların sosyal yapısında da oldukça büyük değişimler yaratmıştır. Bilişim çağını yaşayan dünya globalleşmiş, kültürel ve sosyal olarak kısa sürede büyük değişimler göstermiştir. Bu değişimlerin başında geleneksel yapıda olanlar gelmektedir. Günümüz toplumlarının yaşamakta olduğu değişim, aile bireyleri ve kuşaklar arasındaki yaşam tarzını ve alışkanlıklarını fazlasıyla etkilemiştir. Yaşama ilişkin bilginin kaynağı değişmiş ve kuşaklar arasında diğer dönemlerle kıyaslanamayacak kadar derin farklılıklar yaşanmıştır². Evlilik ve aile kavramları başka anlamlar kazanmış ve klasik yapısından bir hayli uzaklaşmıştır.

Günümüzde, kadınların iş dünyasında kendilerine yer edinmeleri, birlikte yaşama biçiminin yaygınlaşması, çocuk sahibi olmak konusunda eskiye oranla daha az istek duyulması, ekonomik zorluklar gibi nedenlerle gençler evlilik konusuna daha temkinli yaklaşmaktadırlar. Kişilerin evlilikten beklentileri farklılaşmış, büyük aşklarla başlayan evlilikler bile zamanla kariyer, para, özgürlük gibi kavramlar yüzünden boşanmayla sonuçlanmaya başlamıştır. TÜİK'in araştırmasına göre 2013 yılında boşanan çiftlerin sayısı bir önceki yıla göre % 1,6 artarak 125 305'e

¹ Kurtkan, Amiran (1993) **Sağlıklı Sanayileşmenin Sosyal Temelleri**, Sosyoloji Konferansları 24, İ.Ü.Yayınları: İstanbul, s.4-5

² Adıgüzel, Orhan; Batur, Zeynep; Ekşili, Nisa (1014). **Kuşakların Değişen Yüzü Ve Y Kuşağı İle Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar**, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı:19, s.1-15

yükselmiştir³. Boşanma oranlarının her yıl bir önceki yıla oranla artış göstermesi, çekirdek aile kavramını, yeniden ele alınması ve incelenmesi gereken bir kavram haline getirmiştir. Boşanma oranlarının artmasında, çiftlerin evlilik kararı alma noktasındaki belirleyicileri, önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu belirleyicilerin başında da sosyo-ekonomik koşullar gelmektedir.

Bu çalışma, sosyo-ekonomik koşulların çiftlerin evlenme kararı vermelerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada, Beylikdüzü Belediye'sinde evlilik işlemlerini gerçekleştiren çiftlere anket çalışması uygulanmış ve sonuçlar analiz edilmiştir.

³ TÜİK 2013 Evlilik İstatistikleri, <http://www.aa.com.tr/tr/yasam/305835--turkiyede-bosanmalar-artti>

BİRİNCİ BÖLÜM

EVLİLİK

(KAVRAMSAL ve KURUMSAL ÇERÇEVE)

1.1. AİLE KAVRAMI

Aile kavramı birçok farklı şekilde tanımlanmaktadır. Ailenin toplumun en temel taşı olduğu görüşü bunlardan biridir. Toplum, bu temel taşların birleşiminden oluşmaktadır⁴. Aile, toplumun çekirdeği ve temeli olarak kabul edilmektedir. Bu yüzden sağlam ve güçlü bir toplum yapısı için bu temelin yani aile kavramının güçlü olması gerekmektedir. Aileyi değişik yapılar içinde tanımlayan Nirun için aile;

“Üyeleri arasındaki ilişkiler ve etkileşim yönünden sosyal bir grup, sosyal ve ekonomik yönden bir birlik, sosyal yaşamın temel göstergelerinden biri olarak bir örgüt, üyelerinin ihtiyaçlarının karşılanması ve yürütülmesinde sistematik kuralları bulunan en küçük sosyal bir yapıdır⁵”.

Ülken ise aileyi aralarında kan bağı veya uzlaşma ile kurulmuş akrabalık ilişkisi olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda aile, tüm sosyal ilişkileri aynı soy altında toplanmış insan grupları olarak ifade edilebilir.

Aile kavramı bu temel tanımlamaların dışında kurum ve grup olarak da tanımlanmıştır. Sayın'ın aile kavramına kurum olarak getirdiği tanımlama şöyledir;

“Aile, biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı o güne dek toplumda oluşturulmuş maddi ve manevi

⁴ Akıntürk, Turgut (2002). **Aile Hukuku**, Cilt 2, İstanbul, Beta Yayınları: Ankara, S.3

⁵ Nirun, Nihat (1994). **Sistematik Sosyoloji Yönünden Aile Ve Kültür**, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: Ankara, S.35-39

zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal ve benzeri yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur⁶”.

Grup olarak ise aile, “aynı çatı altında yaşayan ve sosyal, ekonomik bir birim oluşturan bireyler grubu” olarak tanımlanmaktadır⁷.

BM’in (Birleşmiş Milletler) de aile kavramına getirdiği bir tanımlama bulunmaktadır. Özellikle sayım ve araştırmalarda kullanılmak üzere yapılan bu tanımlamaya göre aile; “Aile, kan, yasa ve evlilik yoluyla birbirlerine belirli derecelerde akrabalıkları bulunan hane halkı üyelerinden meydana gelir⁸”. Ancak ailenin sınırlarını tespitiye yönelik olarak kullanılan akrabalık dereceleri, verilerin kullanımına bağımlı olduğu için bu tanımlama dünyanın tümü için geçerli olmamaktadır⁹.

Türk geleneksel yapısında aile, evlenme ile başlayan süreçte, akrabalık ve sosyal ilişkilerle birbirlerine bağlanan, bir takım rollere sahip, birbirleriyle etkileşim halinde olan, genellikle aynı evi paylaşan, fertlerin birbirlerinin ihtiyaçlarını (ekonomik, psikolojik, cinsel, sosyal vb.) karşıladığı toplumun en temel yapısı olarak tanımlanmaktadır. Geleneksel Türk aile yapısında içinde bulunulan toplumla uyum içinde olma esası mevcuttur¹⁰.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda küreselleşme kavramı ile değişime uğrayan toplum yapısı “aile kavramı yok mu oluyor?” endişelerini gündeme getirmiş olsa

⁶ Sayın, Önal (1990). **Aile Sosyolojisi**, Ege Üniversitesi Basımevi: İzmir, s.124

⁷ Budak, Selçuk (2000). **Psikoloji Sözlüğü**, Bilim ve Sanat Yayıncılık: Ankara, s.25

⁸ Yılmazçoban, Muhsin, A. (2008). **Flört ve Görücü Usulü Evliliklerde Psiko-Sosyal Özelliklerin Etkisi- Demirci Örneği** Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi: Sakarya, s.32

⁹ Yılmazçoban, a.g.e., s.32

¹⁰ Özgüven, İbrahim Ethem. (2001). **Kişiler Arası İletişim. Ailede İletişim ve Yaşam**. PDREM Yayınları: Ankara, s.289

da¹¹ Oktik ve Sergender'e göre aile de toplumsal değişimlere uyum sağlayarak varlığını sürdürmektedir. Nitekim, aile kavramı dönem içinde birçok değişikliğe uğramış olsa da bütün toplumlarda her dönem önemini korumaya devam etmektedir. Türk aile sistemi de zamanla yapısal bir takım değişiklere uğramıştır. Sanayileşmeyle beraber gelişen kentleşme olgusu Türk aile sisteminin geleneksel geniş aileden çekirdek aileye geçişine neden olmuştur. Özellikle tarımsal alanlarda yaşanan büyük değişimler, nüfusun kırsal kesimlerinden sanayileşmiş büyük kentlere göç etmesine neden olmuş ve bunun beraberinde de sosyal yaşamda değişimler yaşanmıştır. Kentli olgusuyla birlikte, nüfusun evlenme, doğurganlık ve eğitim durumlarında yaşanan değişimler Türk aile yapısının yeniden şekillenmesine neden olmuştur.

1.2. EVLİLİK KAVRAMI

Bütün toplumlarda yakın ilişki kavramının çok önemli bir yeri vardır ve kavram özellikle son yüzyılda yakından incelenmektedir. Yakın ilişkiler kapsamında incelenen en popüler konu ise evlilik kavramıdır. Bir kadın ve erkeğin “Karı- Koca” olarak bir araya gelmesine, birlikte olma davranışına “evlenme” ve kurulan bu ilişkiye de, “evlilik” adı verilmiştir¹². Bu kısa tanımına karşın evlilik kavramı oldukça geniş bir kavramdır.

Fidanoğlu (2006) evliliği; “birbirinden farklı ilgi istek ve ihtiyaçlara sahip iki insanın birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla kurdukları ilişkiler sistemi¹³” olarak tanımlamaktadır.

Özellikle sosyoloji ve psikolojide (hem klinik hem de sosyal psikolojide) oldukça geniş yer bulan evlilik kavramı, aynı zamanda antropoloji, hukuk, edebiyat,

¹¹ OKTİK, Nurgün Ve SERGENDER Sezer (2004). **Aile İçinde İntiharların Yoksullukla İlişkisi: Muğla Örneği**, 4. Aile Şurası, Aile ve Yoksulluk Bildirileri, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları. Ankara, s.56

¹² Solmuş, Tarık (2012) **Bağlanma, Evlilik Ve Aile Psikolojisi**. Sistem Yayıncılık: Ankara, s.7

¹³ Fidanoğlu, Oya (2006). Evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi: İstanbul,

felsefe, tıp gibi alanlarda da büyük ilgi görmüştür. Bu kadar geniş bir literatürde kendine yer bulan evlilik kavramının haliyle bugüne kadar yapılmış olan tanımlamaları da çok çeşitli olmuştur¹⁴.

Tuncay (2006) için evlilik; çoklu değişkenlerden etkilenen, yaşam boyu eşe bağlılık için verilmiş sözleşme kurulan bir kurumdur. Kottak (2001) ise evliliğin, bir erkek ve bir kadın arasındaki ilişkinin toplum tarafından onaylanıyor olmasına vurgu yapmaktadır. Kottak ayrıca, evliliğin 2 değil 3 tarafı olduğuna dikkat çekerek 3. taraf olarak toplumsal yapı hakkında çeşitli kontrol ve yetkilerle donatılmış devleti göstermektedir¹⁵.

Şendil ve Kızıldağ (2003) için evlilik, aile hayatını etkileyen çok önemli bir alt sistemdir. Karı-koca tarafından belirlenmiş veya kendi içinde belirli kuralları olan bir kurum olarak incelendiğinde evlilik kavramı bir tören, formalite, kontrat veya davranış olarak da belirlenebilmektedir¹⁶.

Evlilik, doğacak çocukların korunması ve yetiştirilmesi açısından belirleyici bir özellik taşıdığı gibi, sosyo-ekonomik boyutlarıyla da toplumu ve bireyleri etkilemektedir. Bu nedendir ki, evlilik yasal çerçevelere oturtulmuş bir kurumdur. Yasal olması, medeni kanun veya diğer bazı kanunlar yönünden onaylanması anlamına gelmektedir. Evlilik çoğu toplumlarda dini açıdan da onaylanması gereken bir kurumdur¹⁷.

İnsanların doğaları gereği ihtiyaç duydukları birçok duygu bulunmaktadır. Birine sahip olma-birine ait olma duygusu, yakınlık hissetme ihtiyacı, sosyal paylaşım ihtiyacı, düzenli bir cinsel hayat, çocuk sahibi olarak soyunun devam

¹⁴ Solmuş, a.g.e., 2012, s.7

¹⁵ İdiz, Zeynep (2009). **Evlilik Uyumu, Evlilik Yatırımı, Aile İçi Şiddet Ve İntihar Girişimi Arasındaki Bağlantıların Sosyal Psikolojik Açısından İncelenmesi**, Ankara Üniversitesi Sos.Bil. Ens. Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara, s.1

¹⁶ İdiz, a.g.e., 2009, s.1

¹⁷ İdiz, a.g.e., 2009, s.1

etmesi isteği bunlardan birkaçıdır. Evlilik, bu ihtiyaçları karşılamada en önemli kurumdur¹⁸.

1.2.1. Evliliğin Özellikleri

Evlilik kavramı kendi içinde; devamlı bir birlik olması, ortak bir hayatın paylaşılıyor olması, hukuksal bir boyutunun olması, monogam olması özellikleri barındırmaktadır.

1.2.1.1. Devamlı Bir Birlik Olması

Evlilik geçici bir süre için kurulmuş bir birlik değildir. Evlilik, eşlerin beklentilerini ve arzularını gerçekleştirdiği sürece devam eden, bu beklenti ve arzular yerine gelmemeye başladığında kolayca bozulabilecek bir birliktelik değildir. Bazı boşanmalarda bu türden sebepler ileri sürülse evliliğin bu özelliği değişmez bir özelliktir. Evlilik, temelinde eşlerden birinin ölümüne kadar devam etmesi üzerine kurulmuş bir ortaklıktır. Hiç kimseye kısa bir süreliğine evlilik akdi yapma hakkı verilmemiştir. Ancak evliliğin devamlı bir birlik olmasının yanında gerçekleşen boşanma durumları istisnai durumlar olarak değerlendirilmektedir. Gerçekleşmektedir¹⁹.

1.2.1.2. Ortak Bir Hayatın Paylaşılıyor Olması

Evlilik birliği içindeki ortaklık mutlak bir ortaklık değildir. Nitekim günümüzde gerçekleşen evliliklerde eşler mutlak bir yaşama ortaklığı paylaşmamaktadırlar. Örnek olarak, eşler evlilik akdini imzaladıkları için evlilik öncesi sahip oldukları din ve inançlarını değiştirmek ve ortak bir dini inançta birleşmek zorunda değildirler²⁰. Bunun dışında eşler, üçüncü şahıslarla sosyal iletişim kurma özgürlüğüne sahiptirler ve bir eş diğerinden bu türden bir ilişkisini

¹⁸ İdiz, a.g.e., 2009, s.2

¹⁹ Zevkliler, Aydın; Acabey, Mehmet Beşir ve Gökyayla, K. Emre. (2000). **Medeni Hukuk** Seçkin Yayınevi: İstanbul, S.84

²⁰ Solmuş, a.g.e., 2012, s.8

kesmesini isteme hakkı yoktur. Bu türden ilişkiler sadakat kavramına zarar vermediği sürece sürdürülebilirler. Ayrıca eşler kendi kişiliklerini geliştirme hakkına sahiptirler.

Bütün bunların yanında evlilik birliği birlikte yaşanacak olan tüm bir hayatı içine alan bir ortaklıktır. Evlilik ile birlikte, eşler arasında bir ömür boyu sürecek manevi bir ortaklık, bir his, fikir, amaç ve kader ortaklığı oluşur²¹.

1.2.1.3. Hukuksal Bir Boyutunun Olması

Bir birlikteliğin evlilik olarak adlandırılabilmesi için bu birlikteliğin mevcut olan hukuk düzenince tanınmış olması gerekmektedir. Örneğin, Türkiye’de bir çiftin evliliğinden bahsedebilmek için Türk Hukuku’nda aranan bazı şartların ve şekillerin yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Bu şart ve şekillerden ayrı bir başlık altında bahsedilecektir.

Bir çiftin arasında hukuken düzenlenmiş bir evlilik akdi yok ise bu iki kişi arasındaki ilişki sadece devamlı, monogam ve farklı iki cinsin bir arada yaşaması şeklinde adlandırılabilir. Kendi aralarında bir yaşama ortaklığı kurulmuş olsa dahi ortada bir evlilik yoktur. Çünkü yaşam ortaklığı özelliği ancak hukuki şartlar altında geçerlidir²².

1.2.1.4. Monogam Olması

Türk Aile Hukuku’nun en temel özelliklerinden biri, evlilik ilişkisinin monogami olmasıdır. Çiftin her ikisi içinde bu monogami kuralı geçerlidir. Ne erkek ne de kadın birden fazla kişiyle aynı anda evli olamaz. Farklı kültürlerde ya da hukuk düzeni dışında polygamie adıyla anılan (aynı anda birden fazla kadınla evlenme) ya

²¹ Feyzioğlu, Necmettin F.; Özakman, Cumhur ve Sarial, Enis (1986). **Aile Hukuk, Medeni Hukuk**. Filiz Kitabevi: İstanbul, S.84

²² Öztan, Bilge (2008). **Medeni Hukuk’un Temel Kavramları** Turhan Kitabevi: Ankara, s.126

da polyandrie adıyla anılan (aynı anda birden fazla erkekle evlenme) ilişki türleri mevcuttur. Ancak medeni kanun bu tür bir evlilik ilişkisine izin vermemektedir²³.

1.2.2. Evliliğin Şartları

Anglosakson hukuk sistemine sahip İngiltere ve ABD ile diğer Kara Avrupa'sı ülkelerinde evlenme için öngörülen şartlar şunlardır:

- Evlenecek olan kişilerin reşit olması
- Evlenecek olan kişilerin zihinsel ve cinsel ehliyete sahip olmaları
- Evlenecek olan kişilere evlilik konusunda hiçbir baskının olmaması
- Evlenecek olan kişiler arasında kanunun yasakladığı ölçüde kan akrabalığı veya hısımlığın olmaması
- Kanunun belirlediği şekil şartlarına uyulması²⁴

Medeni Kanuna göre evlilik akdinin gerçekleşebilmesi için bazı şartların uygun olması gerekmektedir. Medeni Kanun'da aranan bu şartlar mahiyetleri bakımından "maddi şartlar" ve "şekli şartlar" olarak iki şekilde incelenmektedir.

1.2.2.1. Maddesel Şartları

Medeni Kanun'un "Evlilik Hukuku" başlığını taşıyan Birinci Kısımının evlenmeye ayrılan Birinci Bölümünün İkinci Ayrımı evlenme ehliyeti ve engelleri başlığını taşımaktadır²⁵. Medeni Kanun'da bu ayırım yapılmadan önce, yapılacak evlilik akdinin geçerli kabul edilebilmesi için gerekli olan koşulları belirlemiştir. Daha sonra ise evliliği engelleyecek olan şartlar belirlenmiştir. Kısacası evlilik akdinin gerçekleşebilmesi için gerekli olan ve olmaması gereken şartları belirleyerek

²³ Feyzioğlu., ve ark., a.g.e., s.85

²⁴ Namlı, Mert (2003). **Yeni Medenî Kanunun Evlilik Hukukunda Yaptığı Değişiklikler**, GSÜHFD: İstanbul, s.244

²⁵ Akıntürk, a.g.e., 2002 s.64

olumlu şartları evlenme ehliyeti, olumsuz şartları ise evlenme engelleri olarak isimlendirmiştir²⁶.

1- Evlenme Ehliyeti: Daha öncede değindiğimiz gibi evlenme işlemi hukuki bir işlemdir. Bu yüzden bu akdin imzalanabilmesi için evlenecek olan çiftlerin sözleşmesinin yapılabilmesi için, evlenecek olan kişilerin evlenmeye ehil olmaları gerekmektedir. Kişilerin ehil olarak kabul edilebilmeleri ise kanunda öngörülen evlilik yaşına ulaşmış olmaları ve ayırt etme gücüne sahip olmaları şartı aranmaktadır. Bir diğer husus ise evlenme akdini imzalayacak olan kişiler ayırt etme gücüne sahip ancak küçük ya da kısıtlı ise, evlenebilmeleri için kanuni temsilcilerinin onayı gerekmektedir. Bu durumda, evlenme ehliyetine sahip olabilmenin şartlarını, ‘ayırt etme gücü’, ‘evlenme yaşı’ ve ‘kanuni temsilcinin onayı’ olarak üçe ayırabiliriz²⁷. Bu başlıklar çalışmamızın ikinci kısmında işlenecektir.

2- Evlenme Engelleri

Türk Medeni Kanununun evlenmenin maddi şartlarını iki kısımda ele aldığımızı vurgulamıştık. Bunlardan bir kısmı, yukarıda değindiğimiz evliliğin geçerli kabul edilebilmesi için geçerli olan şartlardır. Bunlara mahiyetlerine uygun olarak evlenme ehliyeti demiştik. Evliliğin diğer şartları ise, tam tersi olarak evliliğin geçerli sayılabilmesi için bulunmaması gereken şartları içermektedir. Bunlara da evlenme engelleri denilmektedir.

Medeni Kanunun 129. maddesinde düzenlenmiş olan evlenme engellerini, “kesin evlenme engelleri” ve “kesin olmayan evlenme engelleri” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Evlenme engelleri kanunda belirtilenlerle sınırlıdır. Kıyas yoluyla

²⁶ Akıntürk, a.g.e., 2002 s.64

²⁷ Akıntürk, a.g.e., 2002 s.64

genişletilemez ve kanunda yazılı olmayan herhangi bir sebeple kişilerin evlenmesi yasaklanamaz²⁸

A) Kesin Evlenme Engelleri

Evlenmenin karşısındaki kesin olarak belirlenmiş engeller; hısımlık (yakın akrabalık), mevcut evlilik ve akıl hastalığı olarak belirlenmiştir.

Hısımlık; Hısımlık, aynı soya ait kişiler arasında bağlılık olarak tanımlanmaktadır²⁹. Kişilerin birbirleriyle olan soy bağı kendiliğinden oluştuğu gibi bazı hukuki ilişkiler sonucunda da gerçekleşebilir. Hısımlık kan hısımlığı ve kayın hısımlığı olarak iki turlüdür. Kan hısımlığı; bir kimsenin ana ve baba ve kardeşleri, ana ve babasının kardeşleri (terze, hala, dayı, amca), ana ve babasının kardeşlerinin çocukları (kuzen), kendi kardeşlerinin çocukları (yeğen), kendi çocukları ve çocuklarının çocukları arasındaki doğal ve hukuki bağdır. Kan hısımlığı alt soy/üst soy ve yan soy olmak üzere ikiye ayrılır. Birbirlerinden üreyen bireylere (anne-ocuk, dede-torun) alt soy/üst soy hısımlığı, ortak bir kökten gelenlere (kardeş, kuzen) yansoy hısımlığı denilmektedir.

Hukuki ilişkiler sonucunda kurulan yakınlık her zaman hısımlık bağı içermez. Bu durumda kişiler arasında hısımlık bağı oluşabilmesi için kanun koyucunun taktiri gerekmektedir. Mesela nişanlı ya da evlilik bağıyla birleşmiş kişiler arasında hısımlık ilişkisi bulunmaz. Ancak, eşler diğerinin kan hısımları ile kayın hısımlı olur³⁰.

Medeni Kanun'da evlenmeye kesin engel durumlar olarak öncelikle kan hısımlığı ele alınmıştır. Kanunun 129. maddesi b.1'de üstsoy-altsoy hısımlıklarının

²⁸ Tekinay, Selahattin Sulhi (1992). **Medeni Hukukun Genel Esasları ve Gerçek Kişiler Hukuku**, Filiz Kitapevi: İstanbul

²⁹ Akıntürk, a.g.e., 2002 s.453

³⁰ Oğuzman, Kemal Ve Dural, Mustafa (1994). **Aile Hukuku** Filiz Kitapevi: İstanbul, s.93

hangi dereceye kadar yakın olanlarının kesin evlenme engeli oluşturduğu belirtilmiştir³¹.

Bu durumda evlenme yasağı her hısımlık ilişkisi için geçerli değildir. Bu yasak sadece belirli bir dereceye kadar olan hısımlar arasında mevcuttur. Alt soy/üst soy hısımları (anne, baba, büyükanne, anneanne, büyükbaba, dede, çocuklarıyla veya torunlarıyla) hangi derecede olursa olsun birbirleriyle kesinlikle evlenemezler. Belirlenen bu yakınlık derecesinin dışında kalan hısımlar için (yan soy hısımlığı) kanunda evlenme yasağı söz konusu değildir. Yakın hısımlık ilişkisinde evlenme yasağı getirilmesinin nedeni; evlilikten doğacak çocukların, engelli ya da anormal olmasını engellemektir.

Kayın hısımlığı da, kan hısımlığı gibi alt soy/üst soy ve yan soy hısımlığı şeklinde ikiye ayrılır. Medeni kanunda ayrıca kayın hısımlarının da belirli bir derecedeki yakınları (alt soy/üst soy hısımları) arasında evlenme yasaklanmıştır. Örneğin; bir kişi, evlendiği kişinin önceki eşinden olan çocuğu ile evlenme sona ermiş olsa bile evlenemez.

Alt soy/üst soy kan hısımlarının evlilik yapması ve de dolayısıyla cinsel anlamda birliktelik yaşaması, hem ahlaki hem de dini açıdan da aykırılık taşımaktadır. Bu türden ahlaki ve dini yargılar, kanun koyucu tarafından da dikkate alınmaktadır³².

Bunların dışında evlatlık edinme durumunda da yapay bir soy bağı kurulmuş olsa dahi, kanun bu bağı tabii hısımlığa benzeterek hüküm vermektedir. Kanuna göre, “Evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında³³” evlenme mümkün olamaz.

³¹ Akıntürk, a.g.e., 2002 s.453

³² Feyzioğlu ve ark., a.g.e., 1986, s.84

³³³³ Medeni Kanun’un 129. maddesi b.3

Mevcut Evlilik; Yukarıda da değindiğimiz gibi evlilik monogam olma özelliğine sahiptir. Medeni Kanun’da, evlilikte “monogami” (tek eşlilik) benimsenmiştir. Bu çift taraflı bir durumdur. Evlilikte eşlerden her ikisi de aynı anda bir başkasıyla evli olamazlar. Eski Medeni Kanun’da erkeklere çok sayıda kadınla evli olma izni verilmiştir. Ancak yeni kanun bu durumu ortadan kaldırmıştır. Bu durumda bir kişiyle evli bulunan biri bir başkası ile evlenmek üzere başvuruda bulunamaz ve evlilik gerçekleşse dahi resmi olarak geçerliliği bulunmaz.

Akıl Hastalığı; Akıl hastalarının evlenmesiyle ilgili olarak kanunda; “akıl hastaları, evlenmelerinde tıbbi sakınca bulunmadığı resmi sağlık kurulu raporuyla anlaşılacakça evlenemezler³⁴” hükmü yer almaktadır. Kısaca, akıl hastalığı kesin evlenme engellerinden biridir. Ancak akıl hastalıklarının çeşitli olması bu durumda istisnalar yapılmasına izin vermektedir. Kanundan da anlaşılacağı üzere, sağlık kurumlarından evlenmeye engel bir durumu olmadığına dair rapor alan hastalar evlenebilirler.

B) Kesin Olmayan Evlenme Engelleri

Kesin olmayan evlenme engelleri bekleme süresine uymama ve bulaşıcı hastalıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kesin olan evlenme engelleri ile kesin olmayan evlenme evlilikleri genel olarak evlenmeye engel teşkil etseler de aralarında bir fark vardır. Bu fark evlenmenin bir şekilde gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkar. Aralarında kesin olarak evlenme engeli bulunan iki kişi bir şekilde evlenirse bu evlilik mutlak butlan ile geçersiz kabul edilir. Ancak aralarında kesin olmayan evlenme engeli bulunan iki kişi yine bir şekilde evlenebilmiş ise, bu kişilerin evlilikleri geçerli kabul edilir³⁵.

³⁴ Medeni Kanun 133. Maddesi

³⁵ Dural, ve ark., a.g.e., 2014, s.62

Bekleme Süresine Uymama; Türk Medeni Kanunu'un (TMK) 132/1 hükmünde iddet süresi de denilen bekleme süresi önceden evliliği bulup da evliliği sona ermiş olan kadın için geçerlidir. Kanun hükmünde daha önce evli olup da evliliği kocanın ölümü ya da boşanma yoluyla biten veya evliliğinin iptaline henüz hükmedilmiş kadının tekrar evlenebilmesi için belirlenen bir bekleme süresi mevcuttur. Bu bekleme süresi, kocanın ölümünün, boşanmanın veya evliliğin iptal hükmünün gerçekleşmesinden itibaren 300 gündür. Bu süre geçmeden kadının tekrar evlenmesi kanunda yasaklanmıştır³⁶.

Bu bekleme süresinin amacı, kadının önceki evliliğinden gebe olma ihtimalinin göz önüne alınmasıdır. Ancak eğer kadın önceki evliliğinde gebe ise ve bu bekleme süresi içinde doğum yapar ya da gebelik, kendiliğinden (düşük ya da ölü doğum) sona ererse bekleme süresi kendiliğinden sona erer³⁷.

Bu süre içinde tekrar evlenme talebinde bulunan bir kadının talebi kabul edilmez. Ancak bu durumdaki bir kadın aile mahkemesine başvurarak hakimden bekleme süresinin kaldırılmasını talep edebilir. Kanunun 132/III maddesinde böyle bir başvuru karşısında hakim bekleme süresini ancak iki durumda kaldırabileceği hükmedilmiştir. Bunlardan biri kadının gebe olmadığına anlaşılması diğeri ise, kadının eski kocasıyla evlenmek istemesidir. Bu durumlardan biri mevcut ise hakim bu süreyi kaldırmakla yükümlüdür. Hakim bu konuda herhangi bir taktir hakkı yoktur. Her iki koşulda da asıl maksat; soy bağı karmaşıklığının ortadan kalkmış olmasıdır³⁸.

Bekleme süresine uymamak bir evlenme engeli olmasına rağmen, evlilik bir şekilde gerçekleşmişse sonrasında “bu evlilik geçersizdir” denilerek mutlak butlan yoluna gidilemez. Evlilik bir şekilde yapılmış ise geçerlidir ve devam eder. Evlenme izni verilmeyen bu çiftin bir şekilde yapmış oldukları bu evliliğin geçerli kabul

³⁶ Akıntürk, a.g.e., 2002 s.82

³⁷ Oğuzman, Kemal ve Dural, Mustafa (1994). **Aile Hukuku** Filiz Kitapevi: İstanbul, s.74

³⁸ Dural, ve ark., a.g.e., 2014, s.63

edilmesinin 2 nedeni vardır. Bunlardan ilki, evlilik akdinin iptali durumunda doğabilecek zararların önlenmesidir. İkincisi ise, evliliğin iptali durumunda çiftlerin birlikteliklerine devam edecekleri düşüncesiyle gayrimeşru ilişkilerin sayısının artmasını önlemektir³⁹.

İslami anlayışa göre ise iddet süresini bekleyen bir kadına evlenme teklif etmek bile mümkün olamaz. Eğer evlenme bir şekilde gerçekleşmişse de mutlak butlanla batıl kabul edilir⁴⁰.

Bulaşıcı Hastalıklar; Medeni Kanun'da evlenmeye kesin engel olarak görülen sağlıkla ilgili tek durum akıl hastalıklarıdır. Akıl hastalığı dışındaki herhangi bir hastalık evlenmeye engel bir durum olarak gösterilmez. Bunun yanında 1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, bulaşıcı bazı hastalıkları evlenmeye engel durumlar olarak hükmetmiştir. Kanununun 123. maddesine göre, frengi, belsoğukluğu, yumuşak şankr ve cüzam gibi hastalıkları olanlar ve madde bağımlıları, iyileştiklerine ya da hastalıklarının bulaşma riski kalmadığına dair sağlık raporu alamadıkları sürece evlenemezler⁴¹.

Kanunda 124. madde de ise verem hastalığına yer verilmiş ve hastalığın teşhisi anında tedavi süreci için evlenmenin altı ay gecikmeli yapılması hükümlenmiştir. Ancak bu süre sonunda iyileşme gerçekleşmezse, çiftlere hastalığın tehlikesi anlatılır ve halen evlenmek istiyorlarsa evlenme gerçekleştirilir⁴².

Bazı hastalıklar (veba, kolera, tifo) çok eskide kaldığı düşünüldüğü için bazı hastalıklar da (AİDS) kanun eski olduğu için evlenme önünde engel teşkil etmemektedirler.

³⁹ Feyzioğlu., ve ark., a.g.e., 1986 s.84

⁴⁰ Cin, Halil (1988). **İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme**, Ankara Üniversitesi Hukuk fakültesi yayınları: Ankara

⁴¹ Feyzioğlu., ve ark., a.g.e., 1986 s.152

⁴² Dural, Mustafa; Ögüz, Tufan ve Gümüş, A. Mustafa. (2014). **Türk Özel Hukuku** Filiz Kitapevi: İstanbul, s.64

1.2.2.2. Şekli Şartları

Evlenmenin geçerli kabul edilmesi için sadece maddi şartlarının bulunması yeterli değildir. Bunun yanında, evlenmenin şekli şartlarında uygun olması gerekmektedir⁴³.

Medeni Kanun'da evlilik sözleşmesi çok sıkı bir biçimde şekil şartlarına göre düzenlenmiştir. Bu şekli şartlar diğer bütün sözleşmelerden daha teferruatlıdır. Bu şartlardan özellikle biri çok önemlidir. Bu şart, evlenme işleminin resmi memur önünde yapılması şartıdır. Buna uyulmaması evliliğin yok sayılması anlamına gelmektedir. Şekli olarak bu kadar teferruatlı bir sözleşme öngörülmesinin sebeplerini şöyle sıralayabiliriz;

- Evlenmenin maddi şartları olan evlenme ehliyeti ve engellerinin olup olmadığını tespit edebilmek
- Sonradan evliliğin varlığının tespitinin kolayca yapılabilmesi
- Kanunun evlenmelerini yasakladığı ve ahlaki yapının kabul etmeyeceği evlilik taleplerini tespit ederek, gelecek nesillerin sağlığını korumaya çalışmak.
- Evlenecek olan çiftleri aldıkları evlilik kararı konusunda etraflıca düşünerek ileride problem yaşamamaları için, acele karar almalarını önlemek.
- Evlenmenin tehdit ve hile ile yapılmasını mümkün olduğu kadar önlemeye çalışmak.
- Gizli yapılan evliliklere engel olarak evlilikten doğacak olan çocukların soy bağına korumak⁴⁴.

⁴³ Dural, ve ark., a.g.e., 2014; 64

⁴⁴ Akıntürk, a.g.e., 2002, s.85

Hem Medeni Kanun'da hem de Evlendirme Yönetmeliği'nde evlenmenin şekli şartları, evlenme akdinden önceki, evlenme sırasında, evlenme akdinden sonraki olmak üzere üç gruba ayrılmıştır.

1) Evlenme Akdinden Önce Uyulması Gereken Şartlar

Bu şartlar; evlenme başvurusunda bulunma, başvurunun incelenmesi, evlenmeye izin belgesi, evlenmeye itiraz, başvurunun reddine itiraz olmak üzere beş başlığa ayrılır⁴⁵.

Evlenme Başvurusunda Bulunma; Evlilik işlemleri, öncelikli olarak yapılan müracaatla başlar. Evlenmek isteyen çiftler, bu taleplerini belli bir makama beyan etmek zorundadırlar.

Başvurunun Şekli ve Yapılacağı Makam; Medeni Kanun'un 134/1 maddesine göre evlenmek isteyen çift, ikisinden birinin oturduğu yerde bulunan evlendirme memurluğuna başvurabilirler. Maddede söz edilen "oturulan yer" olduğu için bu yer çiftin tatil için gittiği bir yer de olabilir⁴⁶.

Evlendirme Yönetmeliği'nin 16. Maddesine göre çiftler farklı yerlerde oturuyorsa (farklı bir ülkede de olabilir) ayrı ayrı olarak oturdukları yerde başvuruda bulunabilirler. Bu durumda evlendirme memurları, karşılıklı olarak birbirlerini bilgilendirerek dosyaları tamamlar ve evlendirmenin yapılacağı evlendirme memurluğuna gönderirler Başvuruyla ilgili bazı özel durumlar şöyledir⁴⁷.

- Başvuru, çift tarafından yazılı veya sözlü olarak yapılır⁴⁸.
- Çift başvuru sırasında fotoğraflı nüfus cüzdanlarını göstermek zorundadır.

⁴⁵ Dural, ve ark., a.g.e., 2014; 65

⁴⁶ Dural, ve ark., a.g.e., 2014; 65

⁴⁷ Dural, ve ark., a.g.e., 2014; 65

⁴⁸ TMK. m. 135

- Evlenmek için müracaat edenlerden imza atamayanlar varsa, imza edeceği yerlere sol elinin işaret parmağının izi alınır. Varsa kendi adına kazılı bulunan mührü de basılır. Sol el işaret parmağının bulunmaması halinde kanundaki belirtilen sıraya göre başka parmağın izi alınır. Sol elin olmaması halinde sağ el için, sol elde belirtilen işlem uygulanır ve bu durum beyanname üzerinde açıklanarak evlendirme memurunca imza edilip mühürle onaylanır⁴⁹.
- Sağır ve dilsizlerin evlenmeye dair isteklerini özel işaretlerle iradelerini açıklarlar. Gerek başvuru sırasında ve gerekirse tören sırasında ihtiyaç duyulduğu takdirde, bu özel işaretlerden anlayan bir kişi ile işlem sonuçlandırılır. Bu gibi hallerde aracılık yapanların da imzaları alınır⁵⁰.

Başvuruya Eklenecek Belgeler; Başvuru sırasında çiftlerden evlenme ehliyetleri ve evlenmeye engel bir durumları olup olmadığını anlamak için bazı belgeler istenmektedir.

Medeni Kanun'un 136. Maddesine göre istenen belgeler;

- a) Nüfus cüzdanı ve nüfus kayıt örneği
- b) Evlenmeye engel bir hastalığın bulunmadığına ilişkin sağlık kurulu raporudur.

İstenilen sağlık raporu, sağlık ocağı tabipliklerinden, resmi ve özel hastane ve doktorlardan alınabilir⁵¹. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, akıl hastalığı bulanan kişiler hastalıklarının evlenmeleri için bir sakınca doğurmadığını belirten sağlık raporu almalıdırlar⁵².

Bu belgeler yapılan bütün evlenmeler için ortak olarak geçerlidir. Bu belgelerin yanında; eğer çiftlerden biri ya da her ikisi de daha önceden bir evlilik

⁴⁹ EY. m. 19/I

⁵⁰ EY. m. 19/II

⁵¹ Oğuzman ve Dural, a.g.e., 1994, s. 80

⁵² EY. m. 20/III

yaşadıysa bu evliliğin bittiğine dair boşanma ilanını da eklemeliler. Yaşı küçük ya da kısıtlı olanlar ise, kanuni temsilcilerinin onaylanmış yazılı izin belgesini eklemelidirler.

Evlenme Yönetmeliği'nin 20. Maddesine göre istenen belgeler;

- a) dört nüsha halinde evlenme beyannamesi
- b) fotoğraflı nüfus cüzdanı örneği
- c) sağlık raporu
- d) kanuni temsilcinin rızasını gösteren belge
- e) kadın ve erkeğin dörder adet kanunlara uygun fotoğrafları⁵³.

Bütün bunların yanında evlendirme memuru, çiftlerin evlenme ehliyetiyle ilgili bir kuşkuya düşerse, evlenecek olan kişinin nüfus kayıtlarına göre evlenme ehliyet belgesini isteyebilir şöyledir⁵⁴.

2) Başvurunun İncelenmesi

Başvuru sonrasında evlendirme memuru, çiftin getirdiği belgeleri inceleyerek bir hata olup olmadığını kontrol eder. Bu kontrollerden en önemlileri, çiftin evlenme ehliyeti ve evlenme engellerinin olup olmadığına bakmaktır. Eğer yaş konusunda bir problem varsa kişinin ana, baba veya yasal vasisinin izni ya da mahkemenin onayının bulunup bulunmadığı kontrol edilerek eksiklikleri tamamlanır. Nüfus cüzdanının kontrolü de yapılarak dilekçenin kaydı yapılır ve başvuru sırasına göre çifte evlenmenin yapılacağı gün ve saat bildirilir⁵⁵.

3) Evlenme İzin Belgesi

Dosyanın incelenmesinin ardından istenildiği takdirde çiftlerin evlenmelerinde bir sakınca olmadığını belirten bir evlenme izin belgesi verilir⁵⁶. Bu belgeyi alan çift,

⁵³ EY. m. 20/V

⁵⁴ Dural, ve ark., a.g.e., 2014; 66

⁵⁵ EY. m. 21

⁵⁶ TMK. m. 139

yurt içinde ve dışında yetkili bir merci önünde evlenebilir. Bu belge verildikten itibaren 6 ay süre ile geçerlidir. Eğer süre dolmuş ise işlemler yeniden başlatılır⁵⁷.

4) Evlenmeye İtiraz

Yeni Medeni Kanun'da evlenmeye itiraz hükmü yer almamaktadır. Böylelikle Eski Kanun'daki kanunla ilgili kişilere⁵⁸ tanınmış olan evlenmeye itiraz ederek engelleyebilme imkanı ortadan kaldırılmıştır. Bu itiraz sadece başvuruyu ve belgeleri inceleyen ve kusur bulan evlendirme memuru tarafından yapılabilir⁵⁹.

Bunun yanında, Evlendirme Yönetmeliği gerek ilgililerin, gerek savcının evlenmeye itiraz edebilmelerine imkan tanımakta ve bu itirazın usulünü ve süresini iki ayrı madde de düzenlemektedir⁶⁰.

İtiraz, evlenmenin yapılacağı gün yapılamaz. Ancak evlenme gününden önceki günün mesai saati bitimine kadar ve herhangi bir ilgili tarafından, tarafların evlenmeye ehil olmadıkları veya evlenme engellerinden birinin bulunduğu ileri sürülmek suretiyle ve yazılı olarak yapılabilir. İtirazda bulunacakların başvuracağı yetkili ve görevli mahkeme, evlenmeye ilişkin ret kararını veren evlendirme memurluğunun bulunduğu yer Aile Mahkemesidir⁶¹.

Evlenmeye itiraz kişisel sebeplere dayandırılmaz. İtiraz sadece iki sebebe dayandırılabilir. Bunlar; tarafların evlenmeye ehil olmaması ya da evlenme engellerinin bulunmasıdır. İtiraz, evlenme engellerinden birine dayanıyorsa, bununla

⁵⁷ TMK. m. 139/II; EY. m. 22

⁵⁸ İlgili kişiler kavramının içine kanuni temsilci (ana, baba ya da vasi), birbirinden boşanmış kadın-erkek, mirasçılar, evleneceklerden biri ile mal rejimi sözleşmesi yapmış olanlar, evleneceklerden birinde nafaka hakkı alacağı bulunanlar girer.271

⁵⁹ Namlı, a.g.e., 2003, s.273

⁶⁰ Akıntürk, a.g.e., 2002,s.95

⁶¹ 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Kanunu, m. 4.

ilgili belgelerin dilekçeye eklenmesi veya hiç olmazsa inandırıcı belgelerin ibrazı gereklidir⁶².

1.3. GELENEKSEL EVLİLİKLER

Türkiye’de özellikle alt sosyo-ekonomik sınıfa ait ailelerde erken yaşta evliliklerin daha sık yaşandığı gözlenmektedir. Türkiye’de geleneksel eğilim erkek çocuklarının belirli bir düzeyde eğitim görüp, askerlik yaptıktan ve bir iş sahibi olduktan sonra evlenmeleri yönündedir. Bu durum erkeklerin nispeten ileri yaşlarda evlenmelerine sebep olmaktadır. Bunun yanında kız çocukları eğitimlerini erken yaşta bırakmaya zorlanmaktadır. Kızların eğitimlerini tamamlamaları gerekli görülmemektedir; zira ailenin kısıtlı ekonomik kaynakları erkek çocukların eğitimi için harcanmaktadır⁶³. Ayrıca ergenlik dönemine girmeleriyle birlikte fiziksel anlamda dikkat çekmeye başlayan kız çocuklarının eğitimleri aileleri tarafından nişanlama veya evlendirme gerekçesiyle yarıda kesilebilmektedir.

Eskiye oranla azalmış olsa da halen Anadolu’da başlık parası karşılığında çoğu zaman kendinden yaşça çok büyük erkeklerle evlendirilen genç kızlar bulunmaktadır. Geleneksel yapıda, ailenin aldığı karara karşı gelmek söz konusu olmadığı gibi, evliliği bitirmek de çok yanlış karşılanmaktadır. Mutsuz bir evlilik yaşayan ya da kocasından şiddet gören pek çok kadın boşanma cesaretini gösterememektedir. Bu durum, kadının ekonomik özgürlüğünün olmaması ve ailenin boşanan kızlarına sahip çıkmamasından kaynaklanmaktadır⁶⁴.

Geleneksel Türk toplumunda kız ve erkek çocukların evlilik öncesi flört etmesi bile çok hoş karşılanmazken aynı evde yaşamaları ya da cinsel birlikteli yaşamaları kabul edilemez. Özellikle kız çocukları böyle bir durumun anlaşılması

⁶² Öztan, a.g.e., 2008, s.138

⁶³ Çakmak, Diren (2009). **Türkiye’de Çocuk Gelinler**, Birinci Hukukun Gençleri Sempozyumu-Hukuk Devletinde Kişisel Güvenlik, Bildiri Tam Metinler E-Kitabı (www.umut.org.tr/HukukunGencleri/TamMetinlerSunular/DirenÇakmak.pdf), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi: Ankara, s.3

⁶⁴ Çakmak, a.g.e., 2009, s.4

halinde büyük baskı ve şiddetle karşılaşırlar. Birliktelikleri ortaya çıkan çiftler evliliğe zorlanır ve çoğu zaman sağlıksız evlilikler yaşanır⁶⁵.

Geleneksel evliliklerde ailenin reisi erkek (koca) olarak görülmekte ve kadının aile ekonomisi ve diğer konularda çok fazla söz hakkı olmamaktadır. Erkeğin görevi evin geçimini sağlamakken kadın çocukların büyütülmesinden sorumludur.

Türkiye’de var olan evlilik çeşitlerine baktığımızda çok farklı evlenme biçimlerine rastlanılmaktadır. Kız kaçırma (dügünsüz evlenme), beşik kertme⁶⁶ evliliği, taygeldi evlilik⁶⁷, ölen kardeşin karısıyla evlenme (levirat), tanışıp anlaşarak evlenme, kan parası karşılığı evlenme, içgüveyi evliliği, yakın akraba evliliği, baldızla evlilik (sororat), kuma getirme evliliği, tacize veya tecavüze uğrayan kız çocuklarının tecavüzcüsüyle ya da başka birisiyle hemen evlendirilmesi, dul evliliği gibi çeşitleri bulunmaktadır⁶⁸.

Geleneksel evliliklerin genel olarak özellikleri şöyledir;

- Geleneksel roller üzerine temellendirilmiştir.
- Evlilik akdi olmadan birlikte yaşamak söz konusu olamaz.
- Kadın kocasının soyadını alır.
- Erkeğin egemenliği söz konusudur.
- Kadının ve erkeğin üstlendiği roller kesin ve katıdır.
- Evin geçimini sadece erkek sağlar.
- Cinsel ilişkiyi erkek başlatır ve kadın da buna uyar.
- Çocukların bakımı sadece kadına aittir.
- Kadının eğitimi olması gerekmez. Eğitim erkek için önemlidir.

⁶⁵ Çakmak, a.g.e., 2009, s.4

⁶⁶ Erkek ve kızın daha beşikte bebekken, gelecekte evlenmesine dair verilen karar.

⁶⁷ Çocuklu dul bir kadınla, çocuklu dul bir erkeğin hem kendilerinin hem de çocuklarının evlenmesi şeklinde gerçekleşen evlilik türü.

⁶⁸ Özkalp, Enver (2011). **Sosyolojiye Giriş**, Ekin Yayınları, İstanbul, s.135-136

- Ailenin ikametgahı erkeğin işine uygun seçilir.

1.3.1. İslam Geleneğinin Etkisindeki Evlilikler

İslami inanış ve geleneklerin, evlilik üzerinde çok büyük etkileri bulunmaktadır. Bu etkilerin en önemlilerinden biri erken yaşta evliliklerdir. İslami geleneğe özellikle kız çocuğu, aile için, emanet bir varlık olarak görülerek esas yerinin kocasının evi olduğu düşüncesi benimsenmiştir. Bu yüzden kız çocukları çok erken yaşta evlendirilmektedir. Erkek çocuk aileleri de kendileriyle daha çabuk uyum sağlaması açısından genç yaşta gelin istemektedirler. Çakmak'a göre⁶⁹ bu durumun en önemli sebebi dini inanışların yanlış algılanıp yorumlanmasından kaynaklanmaktadır.

Çocuk yaşta evlilikler, sadece Türkiye'de değil dünyanın pek çok yerinde yapılmaktadır. TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Erken Evlilik Raporu (2009) bu durumun ilmi ve dini bir temeli olmadığını şu şekilde ifade etmektedir:

“Kur'an-ı Kerim evlenme akdini sorumlulukları ağır bir sözleşme olarak kabul etmiş, evliliği eşlerin karşılıklı sorumlulukları yerine getirdikleri ve kendilerine düşen ödevleri yapmayı taahhüt ettikleri bir güven sözleşmesi olarak değerlendirmiştir. Tarafların hür iradesi olmadan böyle bir sözleşmeden söz edilemez. Öte yandan, evliliğin hiçbir zorlama olmaksızın tarafların özgür iradeleriyle gerçekleşmesi ve denklik de dahil kadınların her türlü hakkının gözetilmesi, ailede kalıcı huzuru ve mutluluğu sağlamanın önemli bir yolu olduğu kadar, İslam dininin genel ilkelerinin ve Hz. Peygamber'in sünnetinin gösterdiği bir duyarlılığın da gereğidir...”⁷⁰.

Kur'an-ı Kerim'de: “Yetimleri nikâh çağına gelene kadar deneyin; onlarda olgunlaşma görürseniz mallarını kendilerine verin” (en-Nisa: 4/6) mealindeki

⁶⁹ Çakmak, a.g.e., 2009, s.3

⁷⁰ TBMM KEFEK, 2009: 23

ayetten mallarını idare edebileceği çağın, aynı zamanda evliliği de idare edebilecek çağ olacağı anlaşılmaktadır. Bu ayette yetimlerin evlendirilmesi için ergenlik/buluğ çağına gelmelerinin yanı sıra reşit olmalarının gerekliliği de vurgulanmaktadır. Bu çerçevede kişilerin bizzat evlenme akdini yapmalarının uygun olduğu çağ evlenme rüştüne erdikleri çağdır⁷¹.

Erken evliliklerin dine dayandırılmasının bir sebebi de Hz.. Muhammed'in Hz. Aişe ile yaptığı evliliğidir. Hz. Aişe'nin Hz. Muhammed ile evlendiğinde 9 yaşında olduğu düşüncesi yaygındır. Ancak Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu, Hz Aişe'nin Hz. Peygamber'le 17 yaşında evlendiğini gösteren farklı hadislerin göz ardı edilemeyeceğini belirtmektedir. Kurul, çeşitli nedenlerle erken evlendirme geleneğinin yerleştirilmeye çalışılmasının, dinen emir edilmiş gibi gösterilmesinin dine sığınarak yapılan işi meşrulaştırma düşüncesi olduğu ifade etmektedir⁷².

Dine dayandırılarak yapılan evliliklerden biri de kuma geleneğidir. Medeni Kanun çok eşliliğe izin vermiyor olsa da İslamiyet'te 4 kadına izin verildiği düşüncesi, özellikle kırsal bölgelerde erkeklerin nikâhlı eşlerinin yanında başka kadınlarla da evlenmelerine neden olmaktadır. Kur'an- Kerim'de 4 evliliğin esasları çok ağır şartlara bağlanmış olsa da bu şartların hiçbirini yerine getirmeden yapılan pek çok evlilik mevcuttur.

1.3.2. Yöresel Kültürün Etkisindeki Evlilikler

Evliliklerde yöresel adet ve kültür de çok çeşitlilik göstermektedir. Özellikle tam bir kültür mozaği olan Türkiye'de evlilik adet ve gelenekleri yöreden yöreye değişmektedir. Tanışma, flört, kız isteme, nişan, nikâh ve düğün. Beraber bir evi paylaşma, sorumluluklar, alışkanlıklar her yöreye göre değişebilmektedir⁷³.

⁷¹ TBMM KEFEK, 2009: 24

⁷² www.dunyadinleri.com

⁷³ Artır, Fariha, Teymur (2011). **İyi Günde Kötü Günde Evlilik**. Gülyurdu Yayınları: İstanbul, s.12

Özellikle farklı bölgelerden yani bir Trabzonlunun bir Diyarbakırlıyla, bir İzmirlinin bir Vanlıyla ya da bir Edirnelinin Erzurumluyla evliliğinde kültürel farklılıklar kendini çokça hissettirmektedir. Bu durum, giyim-kuşamdan yemek kültürüne, olaylara yaklaşım tarzına, ev içi sorumlulukların dağılımına kadar pek çok şeyi etkiliyor⁷⁴.

Kültürel farklılıklar evliliğin ilk zamanlarındaki heyecan ve mutluluk duygusuyla çok fazla hissedilmese de zamanla birlikte karı-koca arasında yemek kültüründen davranış biçimlerine kadar hemen her her konuda kendini hissettirmeye başlamaktadır. Kültürel farklılıklar sadece karı-koca arasında değil çiftlerin aileleri açısından da çok büyük problemlere yol açmaktadır. Artır'a göre⁷⁵ evlenmek isteyen gençlerin eş seçerken dikkat etmeleri gereken şeylerden biri de kültürel farklılıkların olup olmadığıdır. Kayınvalideler, gelinlerinin kendi kültür ve davranış biçimlerine hemen adapte olmasını bekliyor. Damatlardan da aynı beklenti kayınpeder cephesinde yaşanıyor. Kimi zaman karı-koca arasında vazgeçilemeyen alışkanlıklar önce gerginliğe, ardından da şiddetli geçimsizliğe kadar uzanan bir dizi sıkıntıya sebep oluyor. Hâlbuki kültürel yaklaşımların, alışkanlıkların ne hemen değiştirilmesi mümkündür ne de bunlarda ısrarla devam etmek. Bu sorunu en iyi ortak yolu bulan, birbirlerine anlayışla yaklaşan eşler çözebiliyor⁷⁶.

1.4. MODERN EVLİLİKLER

Sosyologlara göre geleneksel evlilik anlayışından modern evlilik anlayışına geçişin en önemli nedenlerinden biri, kadının çalışma hayatına katılmasıdır. Modern toplumlarda geleneksel toplumlara göre kızlar ve erkeklerin arkadaşlık/flört etmesi, evlilik dışı ilişki yaşamaları ve hatta aynı evde yaşamaları normal karşılanmaktadır

⁷⁴ Artır, a.g.e., 2011, s.12

⁷⁵ Artır, a.g.e., 2011, s.26

⁷⁶ Artır, a.g.e., 2011, s.26

Artır'a göre⁷⁷. Eşler evlenecekleri kişileri kendileri seçmekte ve evlenme kararı almadan önce de birbirlerini tanıma fırsatı bulabilmektedirler. Geleneksel evliliklerden farklı olarak eşler evin geçimi, çocukların eğitimi ve diğer konularda ortak sorumluluk alırlar.

Modern evliliklerin genel olarak özellikleri şöyledir;

- Arkadaşlık üzerine temellendirilmiştir.
- Flört evresinde çiftler birlikte yaşayabilirler.
- Ailenin oturacağı ev her iki tarafın da işine göre seçilir.
- Her iki taraf da aynı oranda egemen veya pasiftirler.
- Roller karşılıklı olarak esnetilebilir.
- Evin geçindirilmesi görevi eşler tarafından paylaşılır.
- Cinsel ilişkiyi her iki taraf da başlatabilir.
- Çocuk baskını her iki eş tarafından paylaşılır.
- Her iki eş için de eğitim aynı oranda önemlidir.
- Kadınlar kendi soyadlarını kullanabilirler

1.4.1. Batı Toplumundaki Evlilikler

Avrupa ve Amerika'da yapılan araştırmalara göre gençler evlenmelerini geciktirirken, evliliklerin de büyük bir kısmı boşanma ile sonuçlanmaktadır. Örneğin Amerika'da yeni evlenen çiftlerin yarısına yakın bir kısmı evliliklerini sonlandırmaktadır. Bu durum Avrupa'da da farklı değildir. Evlenen her iki çiftten biri boşanmaktadır. Örneğin; Oslo'da iki aileden biri, İsveç Stokholm'de ise her üç evlilikten 2'si boşanmış durumdadır. Bu veriler Avrupa'da boşanma oranının % 70'lere vardığını göstermektedir. Ekonomik ve sosyal yaşantılarında özgürlüğü seçen insanlar yalnız yaşamayı tercih etmektedirler⁷⁸.

⁷⁷ Artır, a.g.e., 2011, s.37

⁷⁸ Özdemir, Sait Ve Davarcı, Yasemin (2013). "Son Kale Aile" Korza Yayıncılık. İstanbul, s.107

1.4.2. Sosyal Yapıdaki Değişimler

Bilimsel ve teknolojik alanlarda hızla gelişen dünya günümüzde bu ilerlemelerin etkisiyle “bilişim çağı”nı yaşamaktadır. Bu gelişmelerin ışığında toplumların, duygusal, düşünsel ve davranışsal olarak değişim yaşamaları söz konusu olmuştur. Bu zihniyet değişikliği dünyayı algılama konusunda da farklılıklar yaratmış ve gelenekçi yapılar terk edilmeye başlanmıştır. Yeni sosyal ilişkiler içine giren insanlar, yeni kültürel üretimler ortaya koymuştur.

Modernizim çatısı altında yaşanan bu gelişmeler ışığında sosyalleşme çabaları Türkiye’de de artmaktadır. Toplumsal davranışlar, geleneksel ve dinsel inanışlardan ziyade sebep-sonuç arasındaki mantıki ilişkiye göre düzenlenmeye başlanmıştır⁷⁹.

Geleneksel yapıda, her gencin zamanı geldiğinde evlenmesi ve bir aile kurması gerekliliği yaygınken, günümüz dünyasında gençler, eğitimlerine ve kariyerlerine odaklanmakta ve evlilik konusunu bir mecburiyet olarak algılamamaktadırlar. Özellikle kadınların değişen sosyal yapı içinde ve iş hayatında kendilerine yer bulmaları, evlilik kavramının yapısını değiştirmiştir. Ekonomik özgürlüğü olan genç kızlar, evlenmekte acele etmemekte ve kariyerlerine odaklanmayı tercih etmektedirler. Ayrıca eskiden maddi olanaksızlıklardan dolayı evliliğini bitirmeye cesaret edemeyen kadınlar günümüzde bu konuda daha rahat davranabilmektedirler⁸⁰.

Değişen sosyolojik yapı içinde aileler de çocuklarının evlilik kararlarına eskisi kadar müdahale etmemekte ve gençlerin seçimi konusunda onları özgür bırakmaktalar. Sosyal ortamların artması ve bilişim teknolojilerinin yaygınlaşması ile

⁷⁹ Tezcan Mahmut. (2000). **Türk Aile Antropolojisi**, İmge Yayınları: Ankara, s.60

⁸⁰ Tezcan, a.g.e., 2000, s.61

bireylerin tanışarak farklı ilişkiler içine girmesi kolaylaşmış ve eskiden yaygın olan görücü usulü evliliklere ihtiyaç kalmamıştır⁸¹.

1.5. KADIN/ERKEK EŞİTLİĞİNİN ETKİLERİ

1.5.1. Medeni Hukuktaki Düzenlemeler

22 Kasım 2001 tarihinde kabul edilen ve 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Medeni Kanun'da kadın erkek eşitliği ile ilgili olarak yapılan düzenlemeler aşağıda toplanmıştır⁸²;

- “Aile reisi kocadır” hükmü değiştirilerek “evlilik birliğini eşler beraber yönetirler.⁸³” hükmü getirilmiştir.
- Eski Kanunda evlilik birliğini temsil hakkı, bazı haller dışında kocaya ait iken, yeni Türk Medeni Kanununda evlilik birliğinin temsili eşlerin her ikisine verilmiştir.
- Evin seçimini kocanın yapacağı hükmü değiştirilerek, eşlerin oturacakları evi birlikte seçecekleri hükmü getirilmiştir.
- Kadına önceki soyadını kocasının soyadından önce gelmek üzere kullanabilme hakkı veren ve 1997 yılında yapılan değişiklik yeni yasada aynen benimsenmiştir.
- Eski Medeni Kanunda yer alan eşlerin, çocukların velayetini birlikte kullanacağı, anlaşmazlık halinde ise babanın reyinin üstün olacağı hükmü değiştirilerek, eşlerin velayeti birlikte kullanacakları hükmü getirilmiştir. Evlilik dışında doğan çocuğun velayeti anneye aittir.
- Yeni Medeni Kanunda eşlerden birinin meslek ve iş seçiminde diğerinin iznini almak zorunda olmadığı hükmü getirilmiştir. Bu düzenlemeyle eşler mesleklerini diğer eşten izin almadan sürdürebileceklerdir. Ayrıca maddenin devamında “eşlerin meslek seçiminde evlilik birliğinin huzur ve yararını göz önünde tutması⁸⁴” gerektiği yer almıştır. (Eski Kanundaki

⁸¹ Tezcan, a.g.e., 2000, s.61

⁸² www.tbmm.gov.tr/

⁸³ www.tbmm.gov.tr/

⁸⁴ www.tbmm.gov.tr/

kadının meslek seçiminde eşinden izin alacağı hükmü 1990 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir).

- Yeni Kanun, vesayeti kabul yükümlülüğünü sadece erkek ve koca için öngören maddeyi kadın-erkek eşitliğini zedelediği için tamamen kaldırmıştır.
- Yeni Kanun mirasın taksiminde, tereke malları arasında yer alan ve ekonomik bütünlüğü bozulmaması gereken tarımsal taşınmazların hangi mirasçıya özgüleneceği konusunda erkek çocuklara kızlara nazaran öncelik tanıyan eski hükme yer vermemiştir⁸⁵.
- Eski Medeni Kanuna göre diğer rejimlerden biri seçilmemişse geçerli olan kanuni mal rejimi “mal ayrılığı” iken, Yeni Kanunda “edinilmiş mallara katılma rejimi” getirilmiştir. Her eşin kendi adına kayıtlı mallara sahip olması esasına dayanan mal ayrılığı rejimi yerine, yeni mal rejimine göre evlilik birliğinin kurulmasından sonra her eşin karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerlerini (edinilmiş mallar) evliliğin sona ermesi ile eşler eşit olarak paylaşır. Kişisel mallar ve miras yoluyla intikal eden mallar ise paylaşımaya girmez⁸⁶.
- Eski Medeni Kanuna göre evin ve çocukların geçimi kocaya ait iken, Yeni Medeni Kanunda, “Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıklarıyla birlikte katılırlar.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.
- Yeni Kanun ile evlenme yaşı kadın ve erkek için eşitlenerek yükseltilmiş ve 17 yaşını doldurma şartı getirilmiştir. Ancak hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir.
- Daha önce evlenme için müracaat yeri, erkeğin oturduğu yerin evlendirme memurluğu iken Yeni Kanunda kadın veya erkeğin oturduğu yerdeki evlendirme memurluğu olarak düzenlenmiştir.

⁸⁵ www.tbmm.gov.tr/

⁸⁶ www.tbmm.gov.tr/

- Genel hükümlere göre boşanmadan sonra nafaka davalarının açılma yeri davalının ikametgahı yeri mahkemesidir. Yeni Kanunda, boşanmadan sonra açılacak nafaka davalarında, nafaka alacaklısının yerleşim yeri mahkemesi yetkili kılınmıştır.
- Kanunda getirilen önemli bir düzenleme de tarafların talepleri ile boşanma davalarının gizli celse ile yapılabilecek olmasıdır.
- Bir başka değişiklik sağ kalan eşin ölen eşine ait olan, birlikte yaşadıkları konut üzerinde, kendisine katılma alacağına mahsup edilmek, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle intifa ya da oturma hakkının tanınmasını isteyebilmesidir⁸⁷.
- Yine mirasın paylaşımında haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eşin veya miras bırakanın diğer yasal mirasçılarının birinin istemi üzerine mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınması imkanı da getirilmektedir.
- Aile konutu ile ilgili yapılan düzenlemede, eşlerden birinin diğerinin açık rızası olmadan aile konutu üzerindeki tasarruflarına sınırlandırma getirilmesidir. Kiralık bir konut bile olsa diğer eşin rızası olmadan kira akdi fesih edilemez.
- Evlilik dışında doğmuş ve soy bağı tanıma veya hakim hükmüyle kurulmuş olanlara, baba yönünden, tıpkı evlilik içindeki çocuklar gibi eşit mirasçı olabilme hakkı getirilmiştir⁸⁸.
- Yeni Medeni Kanunda evlat edinme konularında da önemli yenilikler vardır. Yeni hükme göre 30 yaşını dolduranlar evlat edinebilirler. 18 yaşından küçükleri evlat edineceklerin çocuksuz olmaları koşulu kaldırılmıştır.

⁸⁷ www.tbmm.gov.tr/

⁸⁸ www.tbmm.gov.tr/

1.6. EVLİLİK ÖNCESİ DÖNEM

1.6.1. Tanışma

Eş seçimi bir kişinin hayatında yapacağı en önemli seçimlerden biridir. Kişinin hayatının geri kalanında beraber yaşayacağı insanı seçerken verdiği doğru kararlar ya da yaptığı hatalar birçok yönden olumlu veya olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Evlilik insan yaşamının bazen üçte ikisini kaplamaktadır. Dolayısıyla, eş seçimi hem çok önemli hem de çok zor ve karmaşık bir süreçtir. Kişinin evleneceği insanı seçmesi aynı zamanda bundan sonraki hayatında nasıl bir yaşam süreceğine, nasıl bir gelişim ve değişim yaşayacağına, kimden çocuğu olacağına ve bu çocuğu kiminle birlikte büyüteceğine dair bir seçim yapmış olması demektir⁸⁹.

Evliliğin ilk aşaması olan süreç çiftlerin birbirleriyle tanışmalarıdır. Eşlerin birbirleriyle tanışmalarında, ekonomik sosyal, aile ve okul çevresi gibi pek çok değişken bulunmaktadır. Kişilerin aile yapıları, sosyal hayatlarının biçimlenmesinde çok büyük rol oynamaktadır. Ailenin ve ebeveynin çocukla ilişkisi, çocuk üzerinde bilinçli ya da baskıcı otorite kurması ya da sınırsız hoşgörü ortamı sağlaması çocuğun sosyal ortamının şekillenmesinde çok büyük bir rol oynamaktadır⁹⁰. Dolayısıyla kişilerin arkadaş çevrelerini belirleyen kişilerle ve evlenecekleri insanla tanışmalarında bu etkenler önemlidir. Hiç kuşkusuz baskıcı bir ailede yetişen bir çocukla sıcak ilişkilerin kurulduğu ve hoşgörülü bir ortamda yetişen bir çocuk arasında pek çok farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar kişinin hem eğitim hayatındaki başarılarına hem de ergenlik ve gençlik dönemlerinde kişinin arkadaşlık ilişkilerine de yansıtacaktır⁹¹.

⁸⁹ TURAN, Özge. (2004). “Boşanmış Ailede Yetişen Gençlerin Evlilikten Beklentileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma.”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, s.15

⁹⁰ Tezcan, a.g.e., 2000; 62

⁹¹ Tezcan, a.g.e., 2000; 62

Günümüz modern toplumlarında ailenin kişi üzerindeki etkisinin azaldığı bunun yerine okul ve sosyal çevrenin etkisinin arttığı görülse de yine de aile belirleyici olma özelliğini korumaktadır.

1.6.1.1. Geleneksel Yoldan Tanışma

Arıkan (1999), kişilerin evlenme kararı alırken sadece kendi değer yargılarına ve bakmadıklarını, özellikle ailelerinin ve düşüncelerine değer verdiklerin yakınlarının da evlenecekleri kişi hakkındaki tercihlerini dikkate aldıklarını savunmaktadır. Ayrıca bu seçimde ailenin inanç ve değer yargılarının da etkili olduğunu belirtmektedir. Bu yüzden özellikle geleneksel topluluklarda çoğu kez kişiler ailelerinin kendileri için uygun gördüğü kişilerle tanışarak evlenme yoluna gitmektedirler. Görücü usulü de denilen bu tanışma şekli, büyükşehirlerde giderek azalsa da özellikle Anadolu’da halen başvurulan bir tanışma şeklidir⁹².

Geleneksel Türk toplum yapısında “sevgi”nin evlilikle birlikte gelişeceği inancı hakimdir ve “evlilikte keramet vardır⁹³” anlayışı yerleşiktir.

1.6.1.2. Modern Toplum Yapısı İçinde Tanışma

Geleneksel Türk toplum yapısında “sevgi” duygusu, evlilikle birlikte gelişmektedir. Geleneksel toplumdaki, "evlilikte keramet vardır" anlayışı doğu kültürü motifini yansıtır. Diğer tarafta, batı toplumu “hayatımın erkeğini arıyorum” sözü ile evlilik öncesi özgür seçme kararını ve iki karşı cins arasında özgür cinsel ilişkinin de bulunduğu, özgür arkadaşlık ilişkisinin mutluluğa götürdüğü inancındadır⁹⁴. Hızlı toplumsal değişme ile birlikte gelişen psikoloji ve sosyal bilimler, “seçme” ve “karar verme” kavramlarını ortaya çıkarmıştır.

⁹² Tezcan, a.g.e., 2000; 67

⁹³ Sarısoy, Murat (2014). *Evlilik mi? Evcilik mi?* <http://www.psikologunuz.org/evlilik-mi-evcilik-mi.html> s.1

⁹⁴ Sarısoy, a.g.e., s.1

Modern toplumlarda kişiler, arkadaş ve sosyal çevrelerinde kimleri görmek istediklerine kendileri karar vermektedirler. Okul hayatında başlayan sosyalleşme, iş hayatı ve kişinin sosyal hayatıyla devam etmektedir. Günümüz modern toplumunda insanlar birçok ortamda ve birçok değişik nedenle birbirleriyle tanışmaktadırlar. İş ilişkileri nedeniyle, arkadaş çevresi nedeniyle, düzenlenen bir etkinlik (sinema, tiyatro, sosyal sorumluluk projesi vb.) nedeniyle, eğitim (kurs, seminer, konferans vb.) nedeniyle, bir kutlama nedeniyle (nişan, düğün, doğum günü vb.) birbirlerini tanımayan insanlar bir araya gelmekte ve bu ortamlarda tanışabilmekler⁹⁵.

Gelişen teknoloji ile insanların hayatına giren internet, sosyal paylaşım siteleri, forum sayfaları, arkadaşlık siteleri ve chat odaları, insanlara farklı bir iletişim ortamı sağlamaktadır. Birbirlerinden kilometrelerce uzakta olan hatta farklı ülkelerde olan insanlar, internet sayesinde birbirleriyle etkileşim içine girebilmekte ve arkadaşlık kurabilmektedirler. İnternet ortamında hakkında hiçbir şey bilmediği insanlarla tanışarak arkadaşlık etmek her ne kadar güvensiz ve riskli bir durum yaratsa da bu ortamlarda tanışarak arkadaşlıklar kuran ve hatta evlenen pek çok insan bulunmaktadır⁹⁶.

1.6.2. Flört Dönemi

Yılmazçoban'a⁹⁷ göre flört ilişkisini görücü usulü tanışmaktan ayıran en temel yanı, flörtün "evlilik" amaçlı olmaktan ziyade, "karşı cinsi tanıma amaçlı" olmasıdır. Flörtün temel amacı evlenmek değildir. Her flört ilişkisi evliliğe gidecek anlamı taşımamaktadır. Kişiler bazen karşı cinsten hoşlandıkları ve sadece birliktelik yaşamak istedikleri için flört ederler. Bazen ise, kişilerin karşı cinsten kendiler için en uygun olan eş seçmek için kullandıkları bir yöntemdir.

⁹⁵ Yılmaz, Sinan (2012). **Türkiye'de Ailenin Dönüşümü**. Divan Kitap Yayınevi: İstanbul, s.92

⁹⁶ Yılmaz, a.g.e., 2012, s.93

⁹⁷ Yılmazçoban, Muhsin, A. (2008). **Flört ve Görücü Usulü Evliliklerde Psiko-Sosyal Özelliklerin Etkisi- Demirci Örneği** Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi: Sakarya, s.125

Flört ilişkisinin devamlılığını ya da sona ermesini belirleyen pek çok etmen bulunmaktadır. Kişilerin birbirleriyle uyumu, gelecek beklentileri, heyecanın canlı tutulması, sevgi ve paylaşımın devam edip etmemesi bu etmenlerin bazılarıdır. Kültürel farklılıklar ve ailenin çiftler üzerindeki etkileri de belirleyici olabilmektedir⁹⁸.

Türkiye’de yapılan bir araştırmada deneklerin %75’i flörtün genç kız ile erkeğin birbirini tanması için gerekli olduğunu belirtilmektedir. Flört evliliğe hazırlanan gençlerin, birbirini tanıma aracı olarak görülmektedir.

Türkiye’de modern eğitim ve üniversiteler, batının flört anlayışının en büyük taşıyıcı kurumu olmuştur. Toplumda bir taraftan, hayırlı işlerde acele edilmesi gerektiği öngörüsü yaygınken; diğer tarafta, flört süresi ne kadar uzarsa ilişkinin o kadar başarılı olacağı kanaati yaygındır. Bu çelişkili durum, toplumsal yapıdaki birtakım tutum ve davranışlarda gerçekleşen değişim ile açıklanabilir⁹⁹

Sağlıklı bir evlilik için evlilik öncesi birlikteliğin gerekli olduğuna dair yaygın bir kanaat bulunmaktadır. Bu birlikteliğin en yaygın biçimde kabul gören şekli flörttür. Özellikle orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki bireyler ile üniversite eğitimi almış kişilerde bu görüşün çok daha kabul gördüğü görülmektedir¹⁰⁰. Ancak yapılan araştırmalar, uzun süren flört ilişkisinin evlilikte mutluluğu yakalamakta etkili olmadığını göstermektedir.

Yılmazçoban¹⁰¹, gençlerin evliliğin sorumluluğunu ve farkındalığını kavramadan uzun dönemli ilişkiler yaşadığını söyleyerek, evlilik gibi uzun dönemli ilişkiler kurmanın ve sürdürmenin, ilişkiye hazır olmayı ve ilişki konusunda beceri sahibi olmayı gerektiren önemli bir bilinç düzeyi olduğunu vurgulamaktadır.

⁹⁸ Phillips Adam (1997) **Flört Üzerine**, İdefix Yayınları: İstanbul, s.38

⁹⁹ Yılmaz, a.g.e., 2012, s.89

¹⁰⁰ Phillips, a.g.e., 1997, s.38

¹⁰¹ Yılmazçoban, a.g.e., 2008, s.125

1.6.3. Kız İsteme – Sözlenme

Kız isteme ve sözlenme evresi Türk toplumunda, flört döneminden geçen ya da görücü usulü olarak tanışan ve evlenmeye karar veren ya da ailelerin evlenmelerini uygun gördüğü kişilerin evliliğe attıkları ilk adımdır. Kız isteme geleneğinin modern yaşam tarzını benimsemiş topluluklar arasında da kaybolmadığı görülmektedir. Öyle ki, TÜİK 2006 Aile Yapısı Araştırması verileri evliliklerde toplumun % 82.9 oranında “kız isteme” ve “söz kesme” geleneğinin uygulamakta olduğunu göstermektedir.

Kız isteme seremonisi, genellikle erkeğin aile büyükleri ile birlikte grup olarak, kızın evine ziyaretiyle gerçekleşir. Bu gelenek yöreden yöreye ve zamana göre birtakım ufak farklılıklar gösterse de genelde aynı ritüellerden oluşur. Erkek ailesini temsilen yaşça büyük bir kişi (genelde erkek babası, amcası, dayısı, dedesi vb) kız tarafına hitaben “Allah’ın emri peygamberin kavliyle kızınızı oğlumuzu istiyoruz” cümlesini kurar. Geleneksel ailelerde kızı isteyen erkek ailesine kız tarafı hemen cevap vermeyerek süre istenir. Bu durum kız tarafının kızlarını vermek konusunda istekli görünmek istememsinden ve de damadı ve ailesini araştırmak için süre kazanmaya çalışmasından kaynaklanmaktadır. Bekleme süresinde kız ailesini kızının fikrini de alır. Ancak halen eski katı geleneksel yapılarını sürdüren bazı aileler bu konuda kızlarına fikir sormamaktadırlar.

Değişen toplumsal yapıda önceden flört eden çiftlerin aileleri birbirleri hakkında fikir sahibi oldukları için artık çoğu zaman kız ailesi düşünme süresi istemeden kızları için erkek ailesine onay vermektedirler¹⁰².

Kız ailesinin onay vermesi ile söz kesme ritüeli gerçekleştirilir. Söz kesme evlenecek olan çiftin parmaklarına söz yüzüğü takmaları şeklinde gerçekleşir. Aile büyüklerinden biri, kısa bir konuşma yaparak çiftin parmaklarına takılı bulunan yüzükleri birbirlerine bağlayan kurdeleyi “hayırlı olsun” duasıyla keser. Bazen

¹⁰² Yılmazçoban, a.g.e., 2008, s.126

değişik nedenlerle (vakit kaybetmemek ya da ailelerin birbirlerine mekansal uzaklığı vb) kız isteme ile nişan merasimi birleştirilir. Bu durumda tek fark, davet edilen konuk sayısının söz kesmeden daha fazla oluşudur¹⁰³.

1.6.4. Meşrulaşma (Nişan)

Evlilik akdini imzalamadan önce evlenecek olan çiftlerin birbirlerini tanınması açısından “nişanlılık” dönemi çok önemli bir süreçtir. Türk Medeni Kanunu’nda nişanlılık sürecinin amacı “nişanlanma, evlenme sözü ile olur” şeklinde belirtmiştir. Nişanlılık özünde çiftlerin evlenme kararı aldıklarını çevrelerine duyurması, çiftlerin evlilik için birbirleriyle uyumlarının sınanması ve evlilik hazırlıkları yapılabilmesini sağlayan bir süreçtir¹⁰⁴.

Geleneksel yapıda serbestçe bir araya gelemeyen çiftlerin birbirlerini yakından tanımaları ve evlilik hakkında sağlıklı kararlar alabilmeleri pek mümkün olmamaktadır. Bu yüzden nişanlılık dönemi çiftlerin, özgürce görüşebilecekleri, birbirlerini daha yakından tanıyabilecekleri ve evlilik hakkındaki son kararlarını verebilecekleri önemli bir aşamadır. Bu dönem her ki taraf için de aldıkları kararları sınaama şansı yakaladıkları bir dönemdir. Evlenmek üzere oldukları kişiyi olabildiğince objektif olarak tanımak, zayıf ve güçlü yanlarını keşfederek bunun evlilikleri üzerinde yaratabileceği olumlu ve olumsuz yönlerini görebilmek için önemli bir süreçtir.

Hem Yasa’da hem de sosyal yapıda “evlenmeye hazırlık” olarak kabul edilen nişanlanma döneminde, çiftlerin birbirlerine karşı dürüst olmaları çok önemlidir. Özgüven¹⁰⁵, evlilikte ileride çıkabilecek sorunları önlemek ve evliliği sağlam temellere oturtabilmek için kişilerin; karşılıklı olarak geçmişteki tutukluluk gibi yasal durumlarını, varsa borçlarını, doğuştan veya sonradan oluşan kusurlarını, genel sağlık sorunlarını, varsa daha önce yapmış oldukları evliliklerini, bakmakla yükümlü

¹⁰³ Yılmazçoban, a.g.e., 2008, s.126

¹⁰⁴ Özgüven, İbrahim Ethem. (2000). **Evlilik ve Aile Terapisi**. PDREM Yayınları: Ankara, s.56

¹⁰⁵ Özgüven, a.g.e., 2000, s.57

oldukları kişileri, vb. özel durumlarını mutlaka söylemeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Özgüven'e göre, çiftlerin nişanlılık döneminde evlilikleri ile ilgili olarak almaları gereken en önemli kararlar arasında; eşlerin ileride iş ve çalışma durumları, kadının iş hayatında olup olmayacağı, nerede oturulacağı, aile fertlerinin çift ile birlikte oturup oturmayacağı, ev giren gelirin nasıl yönetileceği, çocuk sahibi olmak konusunda zamanlamanın nasıl yapılacağı vb. konular bulunmaktadır¹⁰⁶.

Tarhan (2007) nişanlılık dönemi için şöyle demektedir;

“Evlilikte nişanlılık süreci en çekici, en hoş dönemlerden biridir. Çünkü insanın kendisini kendisinden çok düşünen birisinin olması hoş bir duygudur. Bu dönemde, iki tarafta da kuvvetli bir çekim oluşur ve taraflar birbirlerini düşünmeye, birbirlerine kafa yormaya başlarlar. Ancak nişanlılık, evlilik hazırlıklarının getirdiği stres ve gençlerin birbirlerinin gerçek kişiliklerini tanımaya başlamaları nedeniyle, çoğu zaman bazı problemlerin yaşandığı bir dönemdir. Bilindiği gibi, kültürümüzde evlilikten yani nikâhtan önce evlenecek kişilerin ilişkisi söz ve nişanla toplum nazarında resmiyet kazanır. Bu iki dönem, aynı zamanda evlenecek kişiler için bir geçiş ve uyum dönemidir. Evlilikte ortaya çıkabilecek muhtemel problemlerin anlaşılması ve bunların aşılıp aşılamayacağına değerlendirilmesi bu dönemlere denk gelir. Özellikle nişanlılık, evlilik kararlarının doğru olup olmadığının test edildiği bir dönemdir. Nişanlanan kişiler, evleneceklerini hem topluma hem de kendilerine ilan eder ve evlilikten önce doğru karar alıp almadıklarını sorgularlar”¹⁰⁷.

¹⁰⁶ Özgüven, a.g.e., 2000, s.57

¹⁰⁷ Tarhan, Nevzat (2007). **Evlilik Psikolojisi**. Timaş Yayınları, İstanbul, s.155

1.6.5. Nikâh

Nikâh töreni çoğunlukla düğünün bir aşaması olarak işlediği gibi, kimi zaman başlı başına evlilik töreninin kendisi olabilmekte, kimi zaman ise düğünden ayrı bir tören olarak gerçekleştirilmektedir. Çiftlerin bir kısmı ailelerinin farklı şehirlerde yaşıyor olmasından ötürü nikâhı kızın ailesinin bulunduğu şehirde, düğünü ise kocanın ailesinin yaşadığı şehirde yapma yolunu seçmektedirler. Bir kısmı ise, düğün için kiraladıkları mekanın konuk sınırlaması yapmalarını gerektirmesinden ötürü düğün saatinden önce tüm tanıdıklarını çağırabilecekleri bir nikâh töreni daha gerçekleştirmektedirler¹⁰⁸.

Görücü usulde nikâh töreni nişanlı adayın artık eş olduğunun kararının verilmesi ilanı olacaktır. Bu aşamadan sonra geri dönülmez ve geleneksel anlayışta “bir yastıkta kocamak” deyimini ile belirlenen, ciddi bir birliktelik tutumu geçerlik kazanır. Törene aile, yakın akrabalar, tanıdık, arkadaş çevresi davet edilir.

¹⁰⁸ Çayboylu, İrfan (2005). **Aile İçi İlişkiler ve Sorunlar, 2001 Yılı Aile Araştırma Raporu**, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları: Ankara, s.122

İKİNCİ BÖLÜM NİKAH MASASI

2.1. EVLENME EHLİYETİ

2.1.1. Ayırt Etme Gücü

Ayırt etme gücü akla uygun biçimde davranmak anlamına gelir. Ayırt etme gücünün eski kanundaki ifade şekli; makul surette hareket etme iktidarındır. Akla uygun biçimde davranmak ise; bir yandan kişinin yaptığı davranışın sebeplerini ve sonuçlarını doğru olarak kavramasını, diğer yandan böyle bir kavrayışa uygun bir biçimde davranmasını kapsamaktadır¹⁰⁹.

Medeni Kanunun 25. maddesine göre evlenme akdini imzalayacak olan kişilerin ayırt etme gücüne sahip olmaları şartı aranmaktadır. Bu şart belirtilen kanunda “Ayırt etme gücüne sahip olmayanlar evlenemez¹¹⁰” demek suretiyle belirtilmiştir. Ancak ayırt etme gücü, göreceli bir kavram olduğu için, her evlenmek isteyen şahıs yönünden bu durum ayrı olarak incelenmelidir¹¹¹.

Medeni Kanunun 13. Maddesine göre yaş, akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerle makul surette hareket etmek iktidarına sahip olmayan kişilerin ayırt etme gücüne sahip olmadıklarını kabul edilmiştir. Yaş küçüklüğü, makul surette hareket edebilme yeteneğini etkilediği ölçüde ayırt etme gücünün yokluğuna sebep olur. Ancak Medeni Kanunda, bir kişinin ayırt etme yaşına ne zaman geleceği hakkında kesin bir hüküm getirmemiştir. Bu yüzden kişinin ayırt etme gücünün yaşıyla olan alakasını her olayın özelliğine göre ayrı ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Örnek olarak, bir ilkokul öğrencisinin kırtasiye malzemesi alırken defter ile kalem ayırt etme gücüne sahip olduğu söylenebilirken,

¹⁰⁹ Oğuzman ve ark., a.g.e., 2010, s.43

¹¹⁰ Tekinay, a.g.e., 1992, s.75

¹¹¹ Tekinay, a.g.e., 1992, s.75

aynı öğrencinin bir ev almak konusunda aynı ayırt etme gücüne sahip olması beklenemeyecektir.

Akıl hastalıkları, ruhi ve akli melekelerde bozukluk, değişiklik ve anormallik yaratan hastalıklar olarak kabul edilir. Yargıtay'ın görüşüne göre, ne gibi hastalıkların böyle bir nitelik taşıdığı ve akıl hastalığının saptanması, tıp ve psikiyatri bilimlerinin ilgilendiği konulardandır¹¹².

Her akıl hastalığı ayırt etme gücünü ortadan kaldırmadığı gibi Sara (epilepsi) ve histeri gibi bazı hastalıklar da kriz anları dışında hastalarda ruhi ve akli melekelerine zarar vermez. Bazı akıl hastalıkları ise, kişinin davranışlarını olumsuz etkilese de bu durum sürekli olmayabilir. Hastalığın durgunluk anlarında kişi, ayırt etme gücüne sahip olabilir. Bu nedenle, ayırt etme gücü söz konusu olduğunda akıl hastalığının türü ve ayırt etme gücü üzerindeki etkisi incelenmelidir. Kişinin fiili gerçekleştirdiği sırada hastalığının seyri ve ayırt etme gücüne etkisi araştırılmalıdır¹¹³.

Alkollü içkilerin etkileri kişiden kişiye değiştiği için içki miktarının ve türünün bir önemi yoktur¹¹⁴. Yapılan eylemde içkili olan kişinin içkiye olan dayanıklılığı, kişiliği ve eylemin mahiyeti önemlidir. Böyle bir durumda hakim, eylemin yapıldığı sırada alkolün, kişinin ayırt etme gücüne etkisi olup olmadığını taktir yetkisini kullanarak karar vermelidir¹¹⁵.

Tüm bu ayırt etme yetisini etkileyen durumların yanında felç, ateşli ağır hastalıklar esnasındaki sayıklama anları ve uyurgezerlik (somnanbülizm) gibi bazı hastalıklar, beyinde kitle yapan tümör, kanama, abse, travma, enfeksiyon, gibi yaygın ve metabolik beyin hastalıkları, kokain, eroin ve afyon gibi keyif verici

¹¹² Akıntürk, a.g.e., 2002, s.290

¹¹³ Akıntürk, a.g.e., 2002, s.290

¹¹⁴ Oğuzman ve ark., a.g.e., 2010, s.43

¹¹⁵ Akıntürk, a.g.e., 2002, s.290

zehirler ile bir kimsenin iradesine hükmeden manyetizma ve hipnotizma gibi haller, benzeri diğer sebeplere örnek olarak gösterilebilir¹¹⁶.

Evlilik akdinin imzalandığı anda evlenecek olan kişilerin ayırt etme gücünün yerinde olması gerekiyor. Eğer evlendirme memuru evlenmek üzere olan kişide iradesini engelleyici bir durum tespit ederse tarafları bilgilendirerek evlenmeyi erteleyebilir. Eğer ayırt etme yetisindeki mahrumiyet süreklilik arz ediyorsa bu kişinin evlenmesi mümkün değildir. Buna rağmen yapılan bir evlilik Medeni Kanununun 145. maddesinin 2 b bendine göre mutlak butlanla sakat kabul edilir. Ancak kişi geçici olarak ayırt etme yetisini kaybettiği bir sırada evlendiyse bu evlilik akdi Medeni Kanununun 148. Maddesine göre, nispi butlanla sakattır¹¹⁷.

2.1.2. Evlenme Yaşı

Ayırt etme gücü evliliğin geçerliliği için tek başına yeterli bir şart değildir. Evlenecek olan kişilerin ayırt etme gücüne sahip olmalarının yanında kanunun belirlediği belli bir olgunluk çağına, belli bir yaşa ulaşmış olmaları gerekmektedir.

İşte bir kimsenin evlenme akdini imzalamaya ehil olduğu bu yaşa evlenme yaşı, denilmektedir. Bu yaşı doldurmuş olmaya ise evlenme rüştü denir. Ancak bu noktada önemli olan soru bu yaşın kaç yaş olduğu sorusudur¹¹⁸

Evlenme yaşı olarak “en düşük yaş sınırı” belirlemek oldukça normal bir durumdur. Zira evlenecek olan kişinin hem bedeni hem de fikri olarak belli bir olgunluğa erişmiş olması gerekmektedir. Bu ise, ancak belli bir yaşa gelindiğinde mümkün olabilmektedir. Nitekim birçok yabancı hukuk sistemleri de evlenme yaşını önceden saptamışlardır. Bir kimse saptanmış olan bu yaşı doldurmadıkça, ayırt etme gücüne sahip olsa dahi evlenemez.

¹¹⁶ Oğuzman ve ark., a.g.e., 2010, s.43

¹¹⁷ Öztan, a.g.e., 2008, s.102

¹¹⁸ Öztan, a.g.e., 2008, s.104

Evlenmek için en yüksek yaş sınırı belirlemek, en düşük yaş sınırı belirlemek kadar önemli bir konu değildir. Zira çok ileriki yaşlarda evlenmek isteyenlerin sayısı sınırlıdır. Bu yüzden kanunun belirlediği böyle bir yaş sınırı yoktur. Bu durum ayırt etme gücünün yerindeliğiyle çözümlenebilir. Evlenme yaşının şöyle hesaplanır;

“Evlenmek üzere müracaat edenlerin kimliklerinde doğum tarihinin yalnızca yılı yazılı olup da ay ve günü yazılı olmayanların yaşının hesaplanmasında, kişinin doğduğu yılın Temmuz ayının birinci günü başlangıç olarak kabul edilir. Eğer doğum tarihinin ay ve yılı yazılı ise bu takdirde yazılı olan ayın ilk günü başlangıç olarak alınır¹¹⁹”.

Olağan evlenme yaşı; Türkiye dışında bazı ülkelerde asgari evlenme yaşları aşağıdaki şekildedir.

Tablo 1: Bazı ülkelerde asgari evlenme yaşı

ÜLKE	KADIN	ERKEK
Almanya	16	18
İsveç	16	20
Danimarka	18	18
İran	12	15
Japonya	16	18
İtalya	14	16
Kanada	18	18

Eski Medeni Kanun evlenme yaşının alt sınırını erkek ve kadınlar için farklı olarak düzenlemişti. Evlenme yaşına erkekler on yedi, kadınlar on beş yaşını tamamlamakla erişiyorlardı. Yeni kanuna göre ise, “Erkek veya kadın on yedi yaşını

¹¹⁹ EK. (Eski Kanun) m. 47

doldurmadıkça evlenemez¹²⁰”. Görüldüğü gibi, yeni Medeni Kanun erkek ve kadın ayırımı yapılmaksızın her iki cins için de evlenme yaşını on yedi olarak belirlemiştir¹²¹.

Eski Medeni Kanun, evlilik yaşını belirlerken genel rüşt yaşından ayrılarak daha küçük bir yaş belirlemiştir. Yeni Medeni Kanun da aynı şekilde evlenme yasını genel rüştten farklı bir yas olarak düzenleme yoluna gitmiştir. Bir kişinin birçok konuda reşit sayılmaz ve hukuki bir işlem yapamazken, yani fiili ehliyete sahip değilken, evlenme akdi imzalayabiliyor olması birçok açıdan tartışmalara neden olmuştur.

Olağanüstü Evlenme Yası; Olağanüstü koşullar altında, yani çok önemli bir sebep olduğunda olağan evlenme yaşını doldurmamış kişilerin evliliği zorunlu hale gelebilir. Bu gibi durumlarda kanun koyucu evlenme kararı için hakim kararına başvurulmasını söylemektedir. Medeni Kanun’da¹²²“ ... hakim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple on altı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak buldukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir” denilmektedir.

Olağan evlenme yaşını doldurmamış kişilerin evlenmesinde evlenmeleri için zorunlu bir durumun ortaya çıkması gerekmektedir. Bu kimselerin evlenebilmeleri ancak hakimin vereceği izinle mümkün olabileceği içindir ki, olağanüstü evlenme yaşına doktrinde yargısal evlenme rüştü de denilmektedir¹²³. Ancak buna rağmen evlenmelerine izin verilecek olan kişilerin bazı şartları taşıyor olmaları gerekmektedir. Bu şartlar şöyledir;

- Erkeğin veya kadının on altı yaşını tamamlamış olması

¹²⁰ TMK. ’nun m. 124/I

¹²¹ Dural ve ark., a.g.e., 2014, s.51

¹²² TMK. m.124/II

¹²³ Tekinay, a.g.e., 1992, s.71

- Olağanüstü bir durum ve pek önemli bir sebebin bulunması
- Ana, baba veya vasinin dinlenmesi
- Hakimin karar vermesi

2.1.3. Kanuni Temsilcinin İzni

Bir kişi kanunun öngördüğü evlilik yaşına ulaştığı zaman herhangi bir vesayet ya da velayet altında olmadığı için, hiç kimsenin iznini almadan evlenebilir. Aynı şekilde, yukarıda da söylediğimiz gibi bir kimse on altı yaşını doldurmadığı zaman, hakimin izniyle bile evlenemez¹²⁴.

Kişi herhangi bir sebepten dolayı velayet ya da vesayet altındaysa, on yedi yaşını doldurduktan sonra da kanuni temsilcisinin rızası ile¹²⁵ evlenebilmektedir. Sınırlı ehliyetli olarak kabul edilen kişilere kanuni danışman atanmaktadır. Medeni Kanun, bir kimsenin kısıtlanmasına yeterli sebep bulunmamakla birlikte yine de kişinin çıkarları için onun fiil ehliyetine bir sınırlama getirilmesi gerekiyorsa ona bir danışman atanmasını öngörmektedir¹²⁶.

Bu durumda olan kişiler kanunda¹²⁷ sayılan işlemleri yapabilmek için danışmanın görüşünü almak zorundadırlar. Bu işlemler şunlardır; Dava açma, sulh olma, taşınmazların alım satımı ve taşınmaz üzerinde başka bir ayni hak kurulması, kıymetli evrakın alımı, satımı ve rehin edilmesi, olağan yönetim sınırları dışında kalan yapı işleri, ödünç verme ve alma, anaparayı alma, bağışlama, kambiyo taahhüdü altına girme, kefil olmadır. Görüldüğü gibi bu fiillerin içinde evlenme yoktur. Bu yüzden sınırlı ehliyetli kişiler danışmanlarından izin almadan evlenebilirler.

¹²⁴ Oğuzman ve Dural, a.g.e., 1994, s.68

¹²⁵ TMK. m. 126,127

¹²⁶ Dural ve ark., a.g.e., 2014, s.726

¹²⁷ TMK. m. 429/I

Sınırlı ehliyetsizler ayırt etme gücüne sahip küçükler ve ayırt etme gücüne sahip kısıtlılardır. Bunlar ehliyetsizdirler, fakat bazı hususlarda ehliyetsizlikleri sınırlandırılmıştır. Bu nedenle “sınırlı ehliyetsiz” terimi bu gruba giren kişilerin bazı alanlarda tek başlarına işlem yapabilme ehliyetine sahip olmalarını ifade etmektedir¹²⁸.

Normal şartlarda¹²⁹, ayırt etme gücüne sahip küçükler, kişiye bağlı haklar konusunda kendi kararlarını vermelerine izin verilir. Evlenme hakkı da böyle bir hak olduğu için ayırt etme gücüne sahip bir küçüğün evlilik kararı da vermesi beklenebilir. Ancak burada kanun koyucu¹³⁰ bu kadar önemli bir meselede ayırt etme gücüne sahip küçüğün bu hakkı tek başına kullanması doğru bulmayarak kanuni temsilcisinin iznini bildirmesini istemiştir. Eğer burada kanuni temsilci anne ve baba ise kanun koyucu, anne ve babanın birlikte verecekleri izni aramaktadır¹³¹.

Evlat edinilmiş bir küçüğün evliliği söz konusu ise¹³², ana baba evli değilse, velâyet hakkı anada olacağından¹³³ ananın rızası aranır.

2.2. DİNİ NİKAH

Türkiye'de bir evlilikten bahsedilirken, hem M.K.'n'da belirtilen şartlara uygun olan ve evlilikler, hem de yasa dışı kabul edilen ve genellikle dinsel ve toplumsal olarak kabul edile gelen evliliklerden bahsedilmektedir. Bu iki tür evliliğin de toplumun gözünde eş değer görülmesi, hem nüfus sayımlarında hem de sosyal araştırmalarda bu kişilerin “evli” kabul edilmesini gerektirmektedir.

¹²⁸ Oğuzman ve ark., 2010, s.85-86

¹²⁹ TMK. m.16/1'e

¹³⁰ TMK. 126

¹³¹ TMK. m. 126; EY. m. 20/b.4; Akıntürk, a.g.e., 2002, s.72

¹³² TMK. m. 314/I

¹³³ TMK. m. 337/I

2.2.1. Geleneksel Boyutu

Türk Medeni Kanunu'nun kabulünden önce geçerli olarak kabul edilen dini nikâh yani halk arasındaki adıyla “imam nikâhı”, kanunun kabul edilmesinin ardından geçerliliğini yitirmiştir. Hatta dini nikâhın resmi nikâh yapılmaksızın tek başına uygulanması kanunen yasaklanmıştır. Ancak buna rağmen Türk geleneksel yapısında dini nikâhtan vazgeçilmediği görülmektedir¹³⁴. Bunun en önemli nedeni dini nikâhın imam tarafından ve dualar eşliğinde yapıyor olması ve insanların imamın katılmadığı ve dua etmediği bir nikâhın Allah katında kabul edilmeyeceğine olan inancı yatmaktadır.

T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı, resmi olarak gerçekleştirilen nikâh şeklinin dinen gerekli olan şartları yerine getirdiğini ve ayrıca dini nikâhın yapılmasının zorunlu olmadığını belirtmesine rağmen, halk dini nikâhtan vazgeçememiştir. Hatta resmi nikâhlarını yaptıran çiftler dahi dini nikâhı da yaptırmaya devam etmektedirler¹³⁵.

TÜİK araştırması sonuçlarına göre (2006), ülkemizde nikâh töreni yapanların oranı % 71.4, düğün töreni ise, % 85.7 oranında yapılmaktadır. Ayrıca bu aşamada dini nikâh oranı % 72.4 olmakta, kına gecesi ise % 81.3 oranında gerçekleşmektedir. Düğün ve resmi nikâh birleşebildiği gibi bu arada dini nikâh töreni de yapılabilmektedir.

Araştırmada, sadece resmi nikâh yapanların oranı % 9.7 iken, hem resmi hem dini nikâhı birlikte yapanların oranı, % 85.9 olduğu görülmektedir. Bu da toplum ve aileler için dini nikâhın ne kadar önemli bir olgu olduğunu göstermektedir. Zaman içinde cemiyetimizin tecrübelerinden elde ettiğimiz ve İslamiyet'in bazı hallerde bu tecrübelere lüzum bırakmaksızın bize, hazır olarak verdiği manevi değerlerle, maddi

¹³⁴ Cin, a.g.e., 1988, s.336

¹³⁵ Cin, a.g.e., 1988, s.337

değerlerimizin bir bütünüdür.”¹³⁶. diye tarif edilen kültür yapımız İslamiyet temelinde yükselmektedir. Türk toplumunda, geleneksel olgu haline gelen dini uygulamalar, kanun ve hukuki mevzuat ile uyumlaşabilir. Böylece bu durum, sağlıklı bir toplumsal bütünleşmeye ulaştırılabilir¹³⁷.

2.2.2. Hukuksal Boyutu

Resmi nikâh yapılmaksızın tek başına gerçekleştirilen dini nikâh büyük toplumsal sorunlara neden olmaktadır. Boşanma halinde kadınlar büyük mağduriyet yaşamakta ve maddi olarak hiçbir hak iddia edememektedirler. İmam nikâhının resmi nikâhtan önce yaygın olarak gerçekleştirilmesi ve toplumsal kabul görmesine karşın yasal olarak kabul görmemesinin sonucu olarak, imam nikâhı ile evlenenler ve bunların çocukları çeşitli güçlüklerle (nüfus cüzdanı çıkaramama, okula kayıt ettirememe, askerlik, miras vb...) karşılaşmaktadırlar. Resmi nikâh öncesi imam nikâhı kıydıranların karşılaştıkları bu güçlükleri aşmak için medeni kanunun kabulünden sonra Türkiye’de 10’a yakın yasa çıkarılarak, imam nikâhı ile yapılan evlilikler (nikâhsız birleşmeler) ve bu evliliklerden (nikâhsız birleşmelerden) doğan çocuklar meşrulaştırılmaktadır¹³⁸.

Dini nikâhın tek başına uygulamasındaki bir diğer sorun ise bu nikâh şeklinin keyfi olarak kullanılmasında yatmaktadır. Nikâhın yapılma ve bozulma şeklinin kolaylığı bu türden nikâhların gecelik olarak bile uygulanmasına yol açabilmektedir. Tüm bu sorunlar çerçevesinde Medeni Kanun dini nikâhın tek başına uygulanmasını kesin olarak yasaklamıştır. Medeni Kanun’da yer alan evlilik birliğini korumaya yönelik önlemler yalnızca 4721 sayılı Medeni Kanunu’na göre kurulan resmi birliktelikler için geçerlidir. Medeni Kanun’un bununla amacı toplumumuzda halen çok yaygın olarak bulunan ve imam nikâhı diye adlandırılan gayri resmi birlikteliklerin önüne geçmek, resmi nikâhı yaygınlaştırmaktır.

¹³⁶ Kurtkan, Amiran (1993) **Sağlıklı Sanayileşmenin Sosyal Temelleri**, Sosyoloji Konferansları 24, İ.Ü.Yayımları: İstanbul, s.2

¹³⁷ Yılmazçoban, a.g.e., 2008, s.156

¹³⁸ Civelek, Yaprak, Koç, İsmet (2007). **Türkiye’de İmam Nikâhı**, Hacettepe Üniversitesi E-dergi, s.5

Türk Medeni Kanunu'nun kabulü ile eski hukukumuzda geçerli olan ve imam nikâhı olarak adlandırılan dini evlenme kaldırılmış, onun yerine medeni evlenme benimsenmiştir. İmam nikâhının hukuki bir geçerliliği ve resmîyeti yoktur¹³⁹.

Özellikle yasal dayanaklar ve bu dayanaklardan doğan haklar açısından Türkiye'de kendini "evli" olarak tanımlayan kişiler arasında, evlilik aktinin niteliği açısından önemli bir farklılaşma oluşmaktadır. Türkiye'de, bazı istisnalar olsa bile, resmi nikâh ve imam nikâhı evliliklerin başta gelen kurulma biçimleridir. Ne var ki, hem dinsel hem de toplumsal olarak kabul gören imam nikâhı, hukuksal olarak kabul görmemektedir. Kabul görmemesinin yanı sıra, Türkiye'de sıklıkla uygulandığı biçimiyle "imam nikâhı", cezaya tabi bir eylem olarak tanımlanmaktadır. Resmi nikâh olmaksızın gerçekleştirilen imam nikâhı, 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun'a göre bir evlilik akdi değildir. Ancak, medeni kanun imam nikâhını, resmi nikâhın kıyılması sonrasında gerçekleşmesi durumunda kabul ederek, dini nikâhı zimmen tanımış olmaktadır¹⁴⁰.

Medeni Kanuna göre nikâh yapıldıktan sonra eşler eğer isterse dini nikâh yapabilirler. Ancak dini nikâhı yapacak görevliye, evlilik cüzdanının göstermeleri gerekmektedir¹⁴¹. Medeni nikâh yapılmaksızın dini nikâh yapılması kanunen suçtur. Böyle bir durumda hem dini törenini gerçekleştiren görevlinin, hem de törende taraf olan kişilerin cezai sorumlulukları doğar. Resmi nikâh bulunmadan evlenmenin dinsel töreninin yaptırılmasını suç sayarak cezalandırılacağını öngören TCK. m. 230/V hükmü ile Anayasa'nın 174. Maddenin b.4'te belirtilen evlenme akdinin evlendirme memuru önünde yapılacağına dair medenî nikâh esasları vurgulanmış olmaktadır. Bu hükümlerle dinî nikâh alışkanlığı yerine, medenî nikâh yapma geleneğinin yerleştirilmesi amaçlanmıştır¹⁴².

¹³⁹ Civelek ve Koç, a.g.e., 2007, s. 5

¹⁴⁰ Civelek ve Koç, a.g.e., 2007, s. 5

¹⁴¹ TMK. m. 143/II

¹⁴² Dural ve Ark., a.g.e., 2014, s.71

Evlenmenin geçerli olması dini evlenmenin yapılmış olmasına bağlı değildir¹⁴³. Sadece dini evlenme yapılması halinde evlilik yokluk müeyyidesine tabidir.

Yaptırılan nikâhın dinsel tören niteliğinde olup olmadığının, ilgililerin bağlı oldukları dinin kurallarına göre belirlenmesi gerekir. Ancak medeni nikâhın yapılması durumunda TCK. m. 230/V'teki suçtan dolayı açılan kamu davası ve bu suçtan hükmedilen ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar. Böylece medeni nikâhı teşvik edici bir hüküm getirilmiştir¹⁴⁴.

2.3. RESMÎ NİKÂH

Resmi nikâh öncesinde yerine getirilmesi gereken maddesel ve şekli şartlar çalışmanın birinci kısmında açıklanmıştır. Çalışmanın bu kısmında ise resmi nikâh sırasında uyulması gereken şartlar incelenecektir.

2.3.1. Resmi Nikâhın Sırasında Uyulması Gereken Şartlar

2.3.1.1. Evlenecek Olan Kişilerin İradelerini Açıklaması

Daha öncede değindiğimiz gibi evlilik, bir aile hukuku sözleşmesidir ve her sözleşmede olduğu gibi bu sözleşme şeklinde de taraflar evlenmek istediklerini karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamaları ile belirtmelidirler. Evlenme, kişiye sıkı biçimde bağlı haklardan olduğu için bu konudaki irade açıklamasını bizzat nişanlıların kendileri yapmalıdır. Vekalet yoluyla nişanlılar adına bu açıklamayı bir başkasının yapması mümkün değildir¹⁴⁵. Dolayısıyla kişi temsilci vasıtası ile evlenme iradesini açıklamış ise bu durumda gerçekleşene evlilik kabul edilemez.

¹⁴³ TMK. m. 143/III

¹⁴⁴ Tekinalp, a.g.e., 2006, s.128

¹⁴⁵ Köprülü, Bülent. Ve Kaneti, Selim (1989). **Aile Hukuku**: İstanbul, s.85; Akıntürk, a.g.e., 2002, s. 98

Nişanlı olan çiftin, evlenme istekleriyle ilgili irade açıklamalarını aynı anda yapmaları gerekmektedir. Bu, nişanlı çiftin evlendirme memuru önünde aynı anda bulunmalarını ve evlenme hususundaki irade açıklamalarını birlikte yapmaları anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, nişanlı çiftten birinin gelmesi diğerinin ise gelmeyip iradesini yazılı ya da telefonla bildirmesi gibi bir durum söz konusu olamaz¹⁴⁶.

İkinci olarak, nişanlı çiftin iradelerini birlikte açıklamaları yeterli koşul değildir. Ayrıca çiftin irade açıklamaları birbirini izlemeli ve araya zaman girmemelidir. Yani, önce nişanlılardan biri iradesini açıklayıp ertesi gün bir araya gelinerek sonra da öteki nişanlının iradesini açıklaması halinde evlenme gerçekleşemez¹⁴⁷.

Nişanlıların, irade açıklamalarını belirtilen şekilde yapmaması halinde evlenme işlemi meydana gelmemiş kabul edilir ve yapılan evlilik yokluk müeyyidesine tabi olur. Nişanlı çiftin evlendirme memuru önünde karşılıklı olarak iradelerini beyan etmeleri evlenme akdinin kurucu unsurudur¹⁴⁸.

Bunun yanında nikâh defterinin imzalanması evliliğin geçerlilik şartlarından değildir. Çünkü evlilik, tarafların iradelerini beyan etmeleri sonucu kurulmuş kabul edilir. Ancak nikâh defterinin imzalanmaması halinde evliliğin ispatı zorlaşacaktır¹⁴⁹.

2.3.1.2. Evlenmenin Yetkili Memur Önünde Yapılması

Evlenme işleminin geçerli olabilmesi için, çiftin irade açıklamasını yetkili ve görevli evlendirme memuru önünde yapılmış olması gerekir. Yetkili memur,

¹⁴⁶ AKINCI, Ş. (1994). **Türkiye’de İmâm Nikâhı ve Köylerde Muhtarların Yaptıkları Evlenme Akitlerinin Geçerliliği**, Selçuk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi ATA Dergisi, S. 6. Ankara, s. 532 Zevkliler ve ark., 1986, s. 733

¹⁴⁷ Fevzioglu ve ark. a.g.e., 1986: 167; Akıncı, a.g.e., 1994, s.532

¹⁴⁸ Köprülü ve Kaneti, a.g.e., 1989, s.91

¹⁴⁹ Akıncı, a.g.e., 1994, s.532

belediye başkanı veya belediye başkanı tarafından görevlendirilmiş memur; köylerde ise muhtardır. Ayrıca İçişleri Bakanlığı il nüfus ve vatandaşlık müdürlüklerine, nüfus müdürlüklerine ve ilgili dış temsilciliklere evlendirme memurluğu görev ve yetkisi verebilir¹⁵⁰. Bir yerde İçişleri Bakanlığı yukarıda sayılan bu kişilerden hangisini evlendirme işiyle görevlendirmişse sadece o kişi yetkili olmakta ve onun yapmış olduğu evlenme sözleşmeleri geçerli kabul edilmektedir¹⁵¹.

Nüfus idarelerine evlendirme memurluğu yetki ve görevi verilmesi halinde, il nüfus ve vatandaşlık müdürü, ilçe için ilgili kaymakamlığın da görüşünü alarak evlendirme memurluğu yetkisi verilecek personeli ismen tespit edip valinin onayına sunar ve ilgili nüfus idaresine bildirir. İl nüfus ve vatandaşlık müdürleri ile ilçe nüfus müdürleri bu halde başkaca bir onaya lüzum kalmaksızın evlenme akdi yapmaya yetkilidirler¹⁵².

Kendilerine evlendirme memurluğu yetkisi verilen görevlilerin bu yetkileri; büyükşehir belediye başkanları ile büyükşehir içindeki belediye evlendirme memurlukları için büyükşehir belediye hudutları, diğer belediye başkanları veya görevlendirecekleri memurlar için yetki alanında bulunan il, ilçe ve belde belediye hudutları, muhtarlar için o köy hudutları ile sınırlıdır¹⁵³.

Evlendirme memurlarının kendi hudutları dışında gerçekleştirdikleri evlilikler konusu tartışma konusu olmuş ve daha önceden bu gibi evliliklerin iptaline karar verilirken Yargıtay, eski katı görüşünden vazgeçerek bu evliliklerin geçerliliğini kabul etmiştir. Yargıtay, evlendirme hususunda hiçbir resmi sıfatı ve yetkisi bulunmayan kişilerin (din adamlarının) önünde yapılan evlenmeler ile, resmi sıfatı

¹⁵⁰ EY. m. 7/I; NHK. m. 22/II

¹⁵¹ Sayın, a.g.e., 1990. s.125

¹⁵² EY. m. 8/I

¹⁵³ EY. m. 9/I

bulunan, ancak bir şekilde nikâhı kendi idari görev alanının dışında gerçekleştiren memurun önünde yapılan evlenmeler arasında fark olduğunu belirtmiştir¹⁵⁴.

Kısaca, evlilik akdinin geçerli olabilmesi için, evlendirme memurunun önünde yapılması şarttır¹⁵⁵. Bu suretle de Medeni Kanunumuz, dini evlenme yolunu terk ederek medeni evlenme esasını kabul etmiş bulunmaktadır¹⁵⁶.

Evlenme işlemi bu yetkili memurlar önünde değil de, bir başka makam ya da Resmi memur önünde yapılmışsa, bu makam ve kişiler resmi sığata sahip olsalar bile, evlenme gerçekleşmez¹⁵⁷.

2.3.1.3. Evlenmenin Kanunun Belirttiği Yerde Yapılması

Yeni Medeni Kanun, ‘evleneceklerden birinin belediye veya heyeti ihtiyariye ye gelemeyecek derecede hastalığı tabip raporuyla tebeyyün ederse, evlenme başka bir yerde dahi akdolunabilir’ hükmünü benimseyen Eski Medeni Kanunu değiştirerek evlenme töreninin başka bir yerde yapılması için evleneceklerin talebi ve evlendirme memurunun uygun bulmasını yeterli saymıştır.

Eski Medeni Kanunda evlenme töreninin belediye dairesi ya da heyeti ihtiyariye de yapılmasının amacı aleniyeti sağlamaktır zira kamunun, yaşamın en önemli işlemlerinden olan evlenmenin gizli değil, herkese açık olmasında yarar vardır. Ancak, kanun koyucu, istisna olarak taraflardan birisinin kanunda öngörülen

¹⁵⁴ Zevkliler ve ark., a.g.e., 2000, s.734

¹⁵⁵ ‘Türk Medenî Kanununun 141. maddesi uyarınca evlenme töreninin evlendirme memurunun ve ayırt etme gücüne sahip erin iki tanığın önünde açık olarak yapılması yine eslerin yetkili evlendirme memuru önünde evlenme iradelerini açıklamaları gerekir. Taraflar arasında bu şekilde bir evlenme akdi bulunmadığından evlenme yok hükmündedir. Evliliğin yokluğunun tespitine karar verilmesi gerekirken bosanmaya karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.’ (Y. 2. HD. 31.03.2003, E. 3387 K. 4492 Gençan, Medenî, s. 1123).

¹⁵⁶ Akıntürk, a.g.e., 2002, s.101

¹⁵⁷ Zevkliler ve ark., a.g.e., 2000, s.733

yere gelemeyecek kadar hasta olması ve bu durumun doktor raporuyla kanıtlanması halinde evlenme töreninin başka bir yerde yapılabileceğini düzenlemiştir¹⁵⁸.

Evlenme sözleşmesinin yapılacağı yer ilgili makamlarca bu iş için tahsis edilmiş olan evlendirme dairesidir¹⁵⁹. Bu yer belediye dairesi veya muhtarlıkça evlenme işine tahsis edilen ihtiyar kurulu odasıdır. Fakat Türk Medeni Kanunu'nun 141. maddesine göre, evleneceklerin isteği üzerine evlendirme memurunun uygun bulacağı diğer yerlerde de evlenme akdi yapılabilir¹⁶⁰. Örneğin;

- İkametgâhlarda, özel bina veya salonlarda,
- Tutuklu veya hükümlüler için, Cumhuriyet Savcılığı'nca izin verilmesi üzerine, ceza veya tutukevinde,
- Hastalar için, baştabibin veya müdürün izin vermesi üzerine hastanelerde evlenme yapılabilir.

Resmi evlenme töreninin, evlenmenin mahiyeti ile bağdaşmayan veya tarafların serbestçe iradelerini açıklamalarına imkân vermeyen yerlerde veya mabetlerde yapılması mümkün değildir. Bu durumda, evlendirme memuru evlenmeyi erteler¹⁶¹.

Mevzuatta mabetlerde evlenme sözleşmesinin yapılamayacağını düzenlenmesinin sebebi lâiklik ilkesidir. Bir diğer ifadeyle lâikliğin hukuka yansımış bir sonucudur. Türk hukuku laik hukuk sistemini benimsemiştir.

Ancak diğer taraftan da inançlara saygılı olmak amacıyla medenî evlenmeden sonra da dinî evlenmenin yapılabilmesine izin verilmiştir. Evlenme törenleri günlük

¹⁵⁸ Oğuzoğlu, Hüseyin Cavit (1963). **Medenî Hukuk, Sahsın Hukuku-Aile Hukuku**, B.3, 1956, Ankara, s.51; Namlı, a.g.e., 2003, s.273–274

¹⁵⁹ TMK. m. 141; EY. m. 26

¹⁶⁰ TMK. m. 141

¹⁶¹ EY. m. 26; Öztan, a.g.e., 2008, s.141

çalışma saatleri içerisinde yapılır. Ancak, tarafların isteği üzerine çalışma saatleri dışında veya hafta sonu veya resmî tatil günlerinde özel yer ve salonlarda tören yapılabilir¹⁶².

2.3.1.4. Şahitlerin Önünde Yapılması

Evlenme akdinin en az iki tanık huzurunda yapılması gerekir. Tanıklar evleneceklerin yakını hatta akrabası olması gerekli değildir. Tanıklar reşit ve ayırt etme gücüne sahip kişiler olmalıdırlar¹⁶³. Ayrıca tanıklık ettiği kişiyi tanımalıdır. Tanıkların reşit veya ayırt etme gücüne sahip olmamaları halinde, evlendirme memuru evlenme akdini yapamaz. Tanıkların kısıtlı olup olmamalarının önemi yoktur.

Tanıkların vatandaşlık durumu, cinsiyetleri, evleneceklerle olan hısımlıkları önemli değildir. Evlendirme memuru tanıkları tanımıyorsa, bunların kimliklerini ispat etmelerini ister. Evlendirme Yönetmeliği'nin 27/IV. maddesine göre, tanıklar, evlenecek kişilerin evlenme isteğine ait iradelerini serbestçe açıkladıklarına, kimliklerinin doğruluğuna ve akdin yapıldığına tanıklık ederler ve tarafların evlenmek isteyip istemedikleri sorusuna olumlu cevap verdiklerini doğrularlar.

Ancak, tanık olmaksızın yapılan bir evlenme akdi evlendirme memurunun huzurunda yapılmışsa geçerlidir. Aynı şekilde, evlenme akdi yapıldıktan sonra tanıkların aranan vasıfları taşımadığı tespit edilirse (örneğin, tanıklardan birinin reşit olmaması, ayırt etme gücüne sahip bulunmaması gibi) yapılan evlenme akdi geçerli kalır. Tanıkların resmî defteri imzalamaması da evlilik akdinin geçerliliğini etkilemez¹⁶⁴.

¹⁶² EY. m. 45

¹⁶³ TMK. m. 141/I; EY. m. 28/I

¹⁶⁴ Oğuzman ve Dural, a.g.e., 1994, s.84; Köprülü ve Kaneti, a.g.e., 1989, s.87

Görünüşleri itibariyle ayırt etme gücü olmayan ve evlenecek tarafı tanımadığı anlaşılanlar tanıklık yapamazlar¹⁶⁵. Bizce buradaki ‘ve’ bağlacını ‘veya’ şeklinde anlamak gerekir. Yani tanıklarda ayırt etme gücünün olmaması veya evlenecek tarafı tanımamak tanıklığa engel olmalıdır. Yönetmelikteki maddeden hem ayırt etme gücünün hem de evlenecek tarafı tanımamak şartlarının her ikisinin de olması halinde tanıklığa engel olacağı sonucu çıkarılmamalıdır.

Tanık, evlenme isteğine ait iradelerin açıklanmasına dair bildirimlerin serbestçe yapıldığına, tanıklık ettiği kişinin kimliğinin doğruluğuna ve akdin yapıldığına tanıklık eder¹⁶⁶.

2.3.1.5. Evlenmenin Alenen ve Sözlü Yapılması

Evlenme alenen yapılmalıdır. Yani evlenmenin yapıldığı salona başkalarının girmesi yasaklanamaz¹⁶⁷. Davetli bulunmaması, evlenmenin alenî yapılmadığı anlamına gelmez¹⁶⁸. Medenî Kanununun 141. Maddesi evlenmenin açık olarak yapılacağını hükme bağlamıştır.

Evlenme töreni, isteyen herkesin gelip izleyebileceği bir törendir, herkese açıktır. Töreni izlemek isteyen bir kişinin izlemesi engellenemez. Fakat bundan, evlenme törenine mutlaka davetlilerin gelmesinin ve nikâhın davetliler önünde kiyılmasının şart olduğu sonucunu çıkarmamalıdır. Buradaki açıklıktan amaç, nikâhın iki tanığın katılımıyla yapılabileceğidir¹⁶⁹. Medenî Kanunumuz, nikâhın iki reşit tanığın katılımıyla yapılabileceğini belirtmiştir. İki tanık katılmışsa, açıklık koşulu gerçekleşmiştir ve başka kişilerin de katılmamış olması önem taşımaz. Fakat tanıklar dışındaki kişiler de katılmak isterlerse, onlara engel olunamaz¹⁷⁰.

¹⁶⁵ EY. m. 28/II

¹⁶⁶ EY. m. 28/III

¹⁶⁷ TMK. m. 141

¹⁶⁸ EY. m. 27/II

¹⁶⁹ Feyzioğlu ve ark., a.g.e., 1986, s.170

¹⁷⁰ Zevkililer ve ark., a.g.e., 2000, s.736–737

Evlenme töreni, evlendirme memuru önünde ve iki tanığın huzurunda, tarafların bizzat hazır bulunmasıyla alenî olarak yapılır¹⁷¹. Evlenmeye başvurudan farklı olarak, vekâletle evlenme yapılamaz¹⁷². Bu, evlenmenin mutlak kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olmasının doğal bir sonucudur. Aleniyetin temin edilmiş olması şartıyla, hiç kimsenin gelmemiş olması, evlenmenin yapılmasına engel değildir¹⁷³.

Evlenme sözleşmesi kural olarak sözlü yapılır. Daha açık bir ifadeyle, evlenme töreni evlendirme memurunun yönelteceği sorulara evleneceklerin sözlü cevap vermeleri şeklinde yapılmaktadır¹⁷⁴.

Evlendirme memuru, tanıklar önünde evlenecek olan kadın ve erkeğe ayrı ayrı olarak birbirleriyle evlenmek isteyip istemediklerini sorar ve olumlu sözlü cevap alması üzerine, bunu tanıklara onaylattırır. Daha sonra yüksek sesle evlenmenin kanuna uygun olarak tarafların isteği ile yapıldığını açıklar¹⁷⁵, taraflar ve tanıklara evlenme kütüğünü imzalatır ve kendisi de tarih ve saat koyarak imzalar.

Evlenecek olan tarafların iradelerini açıklamalarında belirli kelimeleri kullanmak zorunlulukları yoktur. Evlenme iradesini açık olarak gösterecek herhangi bir kelimenin (örneğin, evet, kabul ediyorum) kullanılmış olması yeterlidir. Evlenmenin sözlü olarak yapılmasının istisnası evlenecek kişilerden bir ya da her ikisi de sağır ya da dilsiz olmasıdır. Bunlar cevaplarını işaretlerle verebilirler. Evlendirme memuru gerekli görürse, bu işaretlerden anlayan bir kimsenin bulunmasını isteyebilir. Bu durumda taraflar aracı bulundurmak zorundadırlar. Sağır ve dilsizler okuma yazma biliyorlarsa, beyanları yazılı olarak kabul edilir¹⁷⁶.

¹⁷¹ TMK. m. 141 c. I

¹⁷² EY. m. 27/III

¹⁷³ Dural ve ark, a.g.e., 2014, s.69

¹⁷⁴ Akıntürk, a.g.e., 2002, s.103

¹⁷⁵ TMK. m. 142

¹⁷⁶ EY. m. 27/V

Evlenecek olan kişi yabancıysa ve Türkçe biliyorsa, mesele yoktur. Buna karşılık Türkçe bilmiyorsa, evlendirme memuru, Türk Devletince tanınmış devletlerin birinci resmî dili olması kaydıyla bu dili bilen tercüman kullanabilir. Taraflarca bu tercüman daha önce tören yerinde bulundurulur¹⁷⁷.

Kişi Türk vatandaşı ama Türkçe bilmiyorsa o zaman ne olacaktır? Bu durumda¹⁷⁸ kıyas yoluyla uygulanarak kişi evlenmeyi yapacağı dili bilen bir tercüman aracılığıyla gerçekleştirebilmelidir.

Evlenmenin yapılacağı sırada taraflardan birinin iradesini serbestçe açıklamasını engelleyici ruh hâli içinde bulunduğu davranışlarından açıkça anlaşılması halinde evlendirme memuru bu durumu taraflara bildirerek evlenmeyi erteleyebilir¹⁷⁹.

Burada önem arz eden bir konu da, evlenme sözleşmesinin kurulduğu ve evlenmenin tamamlandığı anın saptanmasıdır. Diğer bir ifadeyle, evlenme sözleşmesi acaba kadın ve erkeğin evlenmek istediklerine ilişkin iradelerini karşılıklı olarak açıkladıkları anda mı, yoksa tarafların evlenme kütüğünü imzaladıkları anda mı kurulmuş ve de evlenme tamamlanmış olacaktır? Eski Medenî Kanunumuzda evlenme sözleşmesinin hangi anda kurulmuş ve evlenmenin tamamlanmış olacağını açıklayan bir hüküm bulunmadığından, bu durum doktrinde farklı görüşlerin ortaya atılmasına sebep olmuştu¹⁸⁰.

Bir görüşe göre, evlenme sözleşmesi evleneceklerin resmî memurun sorularına olumlu cevap verdikleri anda kurulmuş ve evlenme de bu anda

¹⁷⁷ EY. m. 27/VI; Dural ve ark, s. 69

¹⁷⁸ EY. m. 27/VI

¹⁷⁹ EY. m. 29

¹⁸⁰ Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet (1960). **Türk Medenî Hukuku**, C.2, Aile Hukuku: İstanbul; s.75; Akıntürk, a.g.e., 2002, s.104

tamamlanmış olur. Bundan sonra evlendirme memurunun evlenmenin yapılmış olduğunu açıklaması kurucu değil, bildirici niteliktedir. Bu nedenle evlenecekler evlendirme memurun kendilerine yönelttiği soruya olumlu cevap verdikten sonra, açıklamada bulunamayacak bir duruma düşse, (örneğin, bayılsa, ölse) dahi evlenme tamamlanmış olur¹⁸¹.

İkinci görüşe göre, evlenme sözleşmesi, evleneceklerin memurun kendilerine yönelttiği soruya olumlu cevap verdikleri anda değil, memurun bu cevaplardan sonra evlenmenin kanunen yapılmış olduğunu açıkladığı anda kurulmuş ve evlenme de bu anda tamamlanmıştır. Diğer ifadeyle, evlendirme memurunun açıklaması bildirici değil, kurucu niteliktedir¹⁸².

Üçüncü görüşe göre, evlenme sözleşmesi, evleneceklerin rızaları veya memurun bildiriyle değil, memurun, tarafların rıza beyanlarını evlendirme defterine yazıp defteri imzaladığı anda kurulmuş sayılacağını ileri sürmektedir¹⁸³.

Bu üç görüşten, doktrinde çoğunlukla savunulan baskın görüş birinci görüştü. Yeni Medenî Kanun, tüm bu tartışmaları sona erdirmiştir. Eski Medenî Kanun'daki boşluk Yeni Medenî Kanun'un 142. maddesinde su şekilde giderilmiştir:

“Evlenme, tarafların olumlu sözlü cevapları verdikleri anda oluşur”. Maddenin gerekçesinde her ne kadar ‘Eski kanunun 109. maddesinden sadeleştirilerek aynen alınmıştır’ denilse de Yeni Medenî Kanundaki bu hükme Eski Medenî Kanunda rastlanmamaktadır¹⁸⁴.

¹⁸¹ Hatemi, Hüseyin Ve Serozan, Rona (1993). **Aile Hukuku**, İstanbul, s.172; Köprülü ve Kaneti, a.g.e., 1989, s.91

¹⁸² Arsebük, Esat Ahmet (1940). **Medenî Hukuk** C. 2, Aile Hukuku, Ankara, s.588; Saymen, F. H. ve Elbir, H. K. (1960). **Türk Medenî Hukuku**, C. 3, Aile Hukuku, İstanbul, s.115-116

¹⁸³ Tekinay, a.g.e., 1992, s.103-104

¹⁸⁴ Başöz, Lütfü ve Çakmakçı, Ramazan (2002). **Gerekçeli-Atıflı-Karşılaştırma Tablolu Eski ve Yeni Kanun Metinleri ile Birlikte Yeni Türk Medenî Kanunu**, İstanbul, s.132

Bu açıklamalardan doktrinindeki klasik örneği çözümlenmemiz gerekirse, örneğin A ile B evlendirme memuru huzurunda evlenme yönündeki birbirine uygun irade beyanlarını açıkladıktan sonra, defteri imzalayamadan A kalp krizi geçirip ölse, evlenme akdi kurulmuş olacağından B, A' nın kanuni mirasçısı olacaktır. Yine Yeni Medenî Kanun bu düzenlemeyle, evlendirme memurlarının hatalarından tarafların zarar görmelerini de önlemiştir. Çünkü, evlendirme memurunun beyanı ya da işlemleri kurucu değil sadece açıklayıcı nitelik taşımaktadır bu nedenle evlendirme memurunun yaptığı hatalar evlenme sözleşmesinin etkilemeyecektir; evlenme sözleşmesi kurulmuştur, tam ve geçerlidir¹⁸⁵.

2.3.2. Resmi Nikâh Çeşitleri

Nişanlı çiftler bazen sade bir nikâh törenini tercih ederken bazen de düğün salonu ve farklı mekanlarda düğün organizasyonları yapmayı tercih etmektedirler. Bu tercihlerin belirleyicisi kuşkusuz öncelikli olarak kendi ya da ailelerinin arzu ve istekleridir. İkinci olarak ise, maddi gerekçeler düşünülebilir.

2.3.1.1. Nikâh Dairesinde Yapılan Nikâh Töreni

Evlenme kararı alan çiftlerin genellikle nikâh dairesinde evlendikleri görülmektedir. Müzikli ve şatafatlı düğünlerden hoşlanmayan ve sade bir tören isteyen çiftlerin tercihi olduğu gibi, bu şekilde yapılan törenler daha az masraflı olduğu için de tercih edilmektedirler.

Belediyeler vatandaşlara nikâh salonu hizmeti vermektedirler. Bu nikâh dairelerinden evlenmek istedikleri gün için randevu alan çiftler, başvurularını bu tarihe göre düzenlemektedirler. Nikâh salonunda davetliler, şahitler ve nikâh memuru önünde kıyılan nikâh, çok kısa bir sürede gerçekleştiği için, nikâh dairelerinde aynı gün içinde birçok nikâh gerçekleştirilmektedir. Nikâhın ardından gerçekleşen takı

¹⁸⁵ Namlı, a.g.e., 2003, s.:278

takma töreni ise, diğer bir salonda yapılırken, nikâhın kıyıldığı salona farklı bir çift alınmaktadır¹⁸⁶.

Takı takma töreninin gerçekleştiği salonda, kokteyl de verilebilmektedir. Bu durum çoğu kez, yoğunluğun olmadığı son nikâh saatinde yapılabilmektedir. Kokteyl sırasında misafirlere, içki ve kanepeler tarzı yiyecekler ikram edilir.

2.3.1.2. Düğün Salonu ve Farklı Mekanlarda Yapılan Nikâh Töreni

Nikâh törenleri bazı durumlarda nişanlı çiftin istek ve mali durumuna göre farklı mekanlarda yapılmaktadır. Bu mekanlar, düğün salonu, restoran, otel gibi mekanlar ile kır düğününe uygun olan açık hava mekanlarıdır. Nikâh bazen düğünün yapılacağı salonda davetliler önünde kıyılırken bazen de nişanlı çift, nikâh dairesinde evlendikten sonra düğün salonuna evli olarak gelebilmektedir. Bu durum tamamen çiftin tercihinin bağlıdır.

Bu tür mekanlarda gerçekleşen nikâh ve düğün organizasyonları arasında da büyük farklılıklar görülmektedir. Evlenmek isteyen çift veya ailelerinin istekleri, hayalleri ve maddi güçlerine göre çok çeşitli düğün ve nikâh organizasyonları yapılmaktadır. Bu organizasyonlarda yemek, müzik, mekan süslemesi, pasta, fotoğrafçı gibi gereksinim görülen hizmetler bazen mekanın sunduğu hizmetlerle karşılanırken bazen de düğün organizasyonu yapan şirketlerle anlaşmaya gidilmektedir. Çok büyük bütçelerle yapılan düğün organizasyonları olduğu gibi, daha az bütçelere hitap eden mekan ve şirketler bulmak mümkün olabilmektedir¹⁸⁷.

Nikâh ve düğün organizasyonu için gereksinim duyulan bu hizmetler, düğün sektörünün doğmasına neden olmuştur. Nikâh şekerinden, gelinliğe, araba

¹⁸⁶ Durutürk, Ceyda (2007). **Gelenek, Tüketim Toplumu ve Törensiz Tüketim: Türkiye'deki Evlilik Törenleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma** Hacettepe Üniversitesi. Sosyal bil. Ens. Sosyoloji Anabilim Dalı. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s.67-78

¹⁸⁷ Durutürk, a.g.e., 2007, s.67-78

hizmetinden mekan süslemesine kadar ihtiyaç duyulan her şey tek bir firma tarafında karşılanabileceği gibi farklı farklı şirketler tarafından da karşılanabilmektedir¹⁸⁸.

Tüm bu organizasyonların boyutlarını belirlemek şüphesiz evlenecek olan çiftin inisiyatifindedir. Ancak özellikle Türk toplumunda ailelerin evlilik törenlerine sıkça müdahale ettiği gözlenmektedir. Kimi aileler, çocuklarının evlilik törenini bir “şan”, “gurur” ve “haysiyet” meselesi yaparak “yemeksiz, müziksiz düğün olur mu?” anlayışıyla masraftan kaçınmazken, kimileri ise güçlerinin elverdiği ölçülerde törenler yapmaktadırlar¹⁸⁹.

Düğün geleneğinin Türk toplumunda çok eskilere dayanan bir gelenek olduğu düşünülürse, bu geleneğin değişen sosyal yapıya rağmen bozulmadığı sadece biçim değiştirdiği söylenebilir.

¹⁸⁸ Durutürk, a.g.e., 2007, s.67-78

¹⁸⁹ Durutürk, a.g.e., 2007, s.67-78

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırma raporunun bu bölümünde sırasıyla araştırmanın amacı, modeli, evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanma işlemleri ve toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel tekniklere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, nikâh masasına oturan çiftlerin, içinde buldukları sosyo- ekonomik koşullarını evlilik kararı vermelerindeki etkilerini incelemektir. 21. yüzyılın değişen Türkiye’inde geleneksel evlilik anlayışının ne ölçüde değiştiği ve nişanlı çiftlerin evlenme kararı almalarındaki asıl nedeni araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırma, sosyolojik ve ekonomik şartların yetersizliğinden dolayı duygu nedenli evliliklerinden uzaklaşıldığı hipotezini araştırmayı amaçlamıştır.

3. 2. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma nikâh masasına oturan çiftlerin, içinde buldukları sosyo- ekonomik koşullarının incelenmesi amacıyla, genel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Genel tarama modelleri ile tekil ya da ilişkisel taramalar yapılabilir. Tekil tarama modelleri, değişkenlerin tek tek tür ya da miktar olarak oluşumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan araştırma modelleridir. Bu araştırma, tekil tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Bu araştırma, İstanbul Beylikdüzü İlçesi genelinde bulunan evlendirme dairelerinde nikâh masasına oturan 200 çifti kapsamaktadır.

3.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma, Beylikdüzü ilçesinde kıyılan nikâhları kapsamaktadır. Bu nedenle bu bölgede yaşayan insanların sosyo-ekonomik yapılarıyla sınırlıdır. Araştırmayı sınırlayan bir başka durum ise, bu araştırmanın nikâh işlemleri sırasında yapılıyor olmasıdır. Her ne kadar çiftlere sorulan sorular ayrı ayrı sorulmuş olsa da, evlilik gibi heyecan ve mutluluk verici bir olay sırasında verilen cevapların bazı cevapların tam olarak sağlıklı olamayacağı düşünülmektedir. Araştırma sırasında bireylerin objektif olarak gerçekte ne düşünüyorlarsa o şekilde cevap verebilmeleri için her türlü ortam sağlanmaya çalışılmıştır.

3.5. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu başlık altında sırasıyla; araştırmanın verilerinin toplanmasında kullanılan veri toplama araçları tanıtılmış ve yapılan uygulama hakkında bilgi verilmiştir.

3.5.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, çiftlerin, içinde buldukları sosyo-ekonomik koşullarının evlilik kararlarına etkisinin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır.

3.5.2. Uygulama

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan anketler kullanılarak toplanmıştır. Uygulama, araştırmacı tarafından, gerekli izinler alındıktan sonra, belirlenen gün ve saatlerde yapılmıştır. Uygulama yapılmadan önce, kadınların ölçekleri doğru biçimde, objektif olarak yanıtlamaları için gerekli açıklamalar ve güdülemeler yapılmış ve araştırmanın amacı hakkında gereken bilgi verilmiştir. Uygulama esnasında herhangi bir zaman kısıtlaması yapılmamıştır.

3.5.3. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma verilerinin toplanmasından sonra araştırmada kullanılan ölçekler puanlanmıştır. Eksik ve/veya hatalı doldurulan anket olmadığı için, araştırmaya dahil edilmeyen anket olmamıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlemesinde SPSS for WINDOWS 15.00 paket programı kullanılmış ve analiz sonuçlarının anlamlılığı 05 düzeyinde sınanmıştır.

Verilerin çözümlemesi ve yorumlanmasında kadınların ankette bulunan sorulara verdikleri yanıtlar doğrultusunda frekans ve yüzde değerleri belirlenerek gerçekleştirilmiştir.

3.6. BULGULAR

Araştırma raporunun bu bölümünde, araştırmanın amaçları kapsamında elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemelerine ilişkin bilgilere, bu çözümlemeler sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir.

3.7.1. Demografik Bulgular

Araştırmanın temel amacı, çiftlerin sosyo-ekonomik durumlarının evlilik kararları üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu nedenle ilk olarak çiftlerin demografik özellikleri incelenmiştir. Araştırmamıza katılan örneklem grubu evlilik kararı veren çiftlerden oluştuğu için cinsiyetle ilgili bir bulgu incelenmemiş 100 kadın ve 100 erkek olarak ele alınmıştır.

Örneklem grubunun ankete verdiği yanıtların frekans dağılımları çıkartılmış ve bu doğrultuda elde edilen sonuçlar aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Bireylerin Yaşı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yaş	F	%
15-20 yaş	24	12,0
21-25 yaş	47	23,5
26-30 yaş	43	21,5
31-35 yaş	17	8,5
36-40 yaş	17	8,5
41-45 yaş	16	8,0
46-50 yaş	9	4,5
51-55 yaş	8	4,0
56-60 yaş	6	3,0
61 yaş ve üzeri	13	6,5
Toplam	200	100,0

Bireylerin yaş grupları incelemek için sorulan sorulardan ilki yaş değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 24'ü (% 12,0) 15-20 yaş, 47'si (% 23,5) 21-25 yaş, 43'ü (% 21,5) 26-30 yaş, 17'si (%8,5) 31-35 yaş, 17'si (% 8,5) 36-40 yaş, 16'sı (% 8,0) 41-45 yaş, 9'u (% 4,5) 46-50 yaş, 8'i (% 4,0) 51-55 yaş, 6'sı (%3,0) 56-60 yaş, 13'ü (% 6,5) 60 yaş ve üzerindedir.

Örneklem grubunun yaş aralığı incelendiğinde evlilik kararı veren çiftlerin % 45'i 21-30 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Sonuçlarda 15-20 yaş aralığı olan evlenme yaşı % 12 çıkmıştır. Bu da araştırmaya katılan kişilerin 24'ünün erken sayılabilecek bir yaşta evlendiği anlamına gelmektedir. Ancak geçmiş dönemlerle kıyaslandığında bu oranın düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgu tezimizin teorik kısmında bahsettiğimiz evlenme yaşının farklılaştığı ve erken evliliklerin çok fazla görülmediği açıklamasıyla uyumludur.

Bir diğ er bulgu ise, araştırmaya katılan 13 kişinin 61 yaş ve üzerinde olduğ udur.

Tablo 3. Bireylerin Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Eğitim Durumu	F	Kadın	Erkek	%
Okur-yazar değil	1	1	0	0,5
Okur-yazar	2	2	0	1
İlkokul	29	14	15	14,5
Ortaokul	22	18	4	11
Lise	62	25	37	31
Yüksekokul/Lisans	51	25	26	25,5
Yüksek lisans	19	9	10	9,5
Doktora	14	6	8	7
Toplam	200	100	100	100

Bireylerin sosyo-ekonomik durumlarını incelemek için sorulan sorulardan diğ eri eğitim durumu değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 1'i (% 0,5) okur-yazar olmadığını, 2'si (% 1,0) okur-yazar olduğunu, 29'u (% 14,5) ilkokul mezunu olduğunu, 22'si (%11,0) ortaokul mezunu olduğunu, 62'si (% 31,0) lise mezunu olduğunu, 51'i (% 25,5) yüksek okul/fakülte mezunu olduğunu, 19'u (% 9,5) yüksek lisans mezunu olduğunu, 14'ü (% 7,0) doktora mezunu olduğunu ifade etmiştir.

Bu sonuçlar, evlilik kararı veren bireylerin % 73 gibi büyük bir yüzdesinin en az lise mezunu olduğunu göstermektedir. Evlilik kararı veren bireylerin eğitim seviyelerinde görülen bu oran, geçmiş dönemlere göre oldukça yüksek bir değerdir. Bu değer, Türkiye'de değişen sosyo-kültürel yapı içinde, ailelerin ve gençlerin eğitime verdiği önemin artmasının bir sonucudur.

Eğitim durumları cinsiyet aralığında incelendiğinde ise, kadın ve erkekler arasında anlamlı sayılabilecek bir eğitim farkı olmadığı sonucu çıkmaktadır. Bu sonuç ise, kız çocuklarının eğitimine eskiye oranla daha fazla önem verilmeye başlandığının göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 4. Bireylerin Meslek Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Eğitim Durumu	F	Kadın	Erkek	%
Ev hanımı	35	35	0	17,5
İşsiz	3	3	0	1,5
İşçi	55	22	33	27,5
Memur	41	19	22	20,5
Emekli	11	4	7	5,5
Öğrenci	3	2	1	1,5
Serbest meslek	52	15	37	25
Toplam	200	100	100	100

Bireylerin sosyo-ekonomik durumlarını incelemek için sorulan sorulardan diğer eğitim durumu değerkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 35'i (% 17,5) ev hanımı, 3'ü (% 1,5) işsiz, 55'i (% 27,5) işçi, 41'i (%20,5) memur, 11'i (% 5,5) emekli, 3'ü (% 1,5) öğrenci, 52'si (% 25,0) serbest meslek sahibi olduğunu ifade etmiştir.

Burada en dikkat çekici olan sonuç, evlilik kararı veren genç kızların herhangi bir meslek sahibi olmayıp kendisini “ev hanımı” olarak tanıtan yüzdesinin geçmişe oranla düşmüş olmasıdır. Bu durum, Türkiye'nin değerşen sosyo-kültürel yapısına bir diğer örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 5. Bireylerin Evlendikten Sonra çalışıp çalışmama Durumu Değerkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

alışıp / alışmama	F	Kadın	Erkek	%
Evet	154	54	100	77
Hayır	46	46	0	23
Toplam	200	100	100	100

Bireylerin sosyo-ekonomik durumlarını incelemek için sorulan sorulardan diğeri evlendikten sonra çalışıp çalışmama durumu değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 154'ü (% 77) evlendikten sonra çalışacağını ve 46'sı (% 23) evlendikten sonra çalışmayacağını ifade etmiştir.

Evlendikten sonra çalışıp çalışmama sorusuna verilen yanıtları cinsiyet dağılımıyla incelediğimiz zaman “hayır” cevabını veren 46 kişinin tamamı kadındır. Bu bulgu, halen “Türk toplumunda, kadınların aile hayatında ekonomiye katkı sağlamada yetersiz kalıyor” sonucunu gösteriyor olsa da eskiye oranla çalışan kadın sayısının % 50'yi aşmış olması teorik kısımdaki bilgilerimizle uyumlu bulunmuştur.

Tablo 6. Bireylerin Ailesinin Toplam Gelir Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Ailenin Toplam Gelir Durumu	F	%
601-900 tl	1	0,5
901-1200 tl	6	3,0
1201-1500 tl	15	7,5
1501-2000 tl	51	25,5
2000 tl ve üzeri	127	63,5
Toplam	200	100,0

Bireylerin sosyo-ekonomik durumlarını incelemek için sorulan sorulardan diğeri ailesinin toplam gelir durumu değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 1'i (% ,5) ailesinin 601-900 tl, 6'sı (% 3,0) 901-1200 tl, 15'i (% 7,5) 1201-1500 tl, 51'i (%25,5) 1501-2000 tl, 127'si (% 63,5) 2000 tl ve üzerinde geliri olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 7. Bireylerin Kişisel Gelir Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kişisel Gelir Durumu	F	Kadın	Erkek	%
Yok	27	27	0	13,5
901-1200 tl	5	2	3	2,5
1201-1500 tl	24	9	15	12
1501-2000 tl	54	20	34	27
2000 tl ve üzeri	90	42	48	45
Toplam	200	100	100	100

Ankete katılanların ekonomik durumlarının tespiti için sorulan bir diğer soru da kendi kişisel gelir durumu değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 27'si (% 13,5) kişisel gelirinin olmadığını, 5'i (% 2,5) kişisel gelirinin 901-1200 tl, 24'ü (% 12,0) 1201-1500 tl, 54'ü (%27,0) 1501-2000 tl, 90'ı (% 45,0) 2000 tl ve üzerinde olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 7'de evlilik kararı veren çiftlerin önemli bir kısmının (% 65) kişisel gelirlerinin 2000 TL altında olduğu görülmektedir. Bu durum araştırmanın evrenini oluşturan Beylikdüzü çevresinde yapılmasıyla açıklanabilir.

Kişisel geliri olmadığını söyleyen bireylerin tamamı kadındır. 200 kişi üzerinden yapılan bu çalışmada kadınların sadece %13,5'inin kişisel gelirinin olmaması, yine Türkiye'de aile yapısında yaşanan değişime uygun bulunmuştur.

3.7.2. Evlilik Öncesi Süreç İle İlgili Bulgular

Bu bölümde çiftleri evliliğe götüren süreçteki bulgular incelenmiştir.

Tablo 8. Bireylerin Nişanlısıyla Nerede Tanıştığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Nişanlısıyla tanıştığı yer	F	%
Aile ortamı	32	16
Arkadaş ortamı	64	32
İş ortamı	64	32
Etkinlik	24	12
İnternet	16	8
Toplam	200	100,0

Çiftlerin nişanlıları ile nerede tanıştığı sorulduğunda, tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 32'si (% 16) nişanlısıyla aile ortamında, 64'si (% 32) arkadaş ortamında, 64'ü (% 32) iş ortamında, 24'ü (% 12) etkinlikte, 16'sı (% 8) internet ortamında tanıştığını ifade etmiştir.

Bu bulgu, çiftlerin ailelerin organize ettiği görücü usulü tanışarak evlenme oranların düştüğünü ve daha çok birbirlerini, arkadaş, iş ve etkinlik ortamlarında tanıdıklarını göstermektedir. 8 çiftin internet ortamında tanıştığı görülmektedir. Bu bulgular, değişen sosyal yapı içinde çiftlerin tanışma şekilleriyle ilgili olarak ortaya konulan bilgilerle uyumlu bulunmuştur.

Tablo 9. Bireylerin Nişanlısıyla Birlikte Oldukları Süre Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Nişanlısıyla birlikte oldukları süre	F	%
1-3 ay	12	6
6-9 ay	24	12

9-12 ay	34	17
1-1,5 yıl	42	21
1,5-2 yıl	32	16
2-2,5 yıl	20	10
2,5-3 yıl	16	8
3 yıl ve üzeri	20	10
Toplam	200	100,0

Bireylerin birbirleriyle tanışma süreçlerini incelemek için sorulan sorulardan diğeri nişanlıyla birlikte olduğu süre değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 12'si (% 6) nişanlıyla 1-3 aydır, 24'ü (% 12) 6-9 aydır, 34'ü (% 17) 9-12 aydır, 42'si (% 21) 1-1,5 yıldır, 32'si (% 16) 1,5-2 yıldır, 20'si (% 10) 2-2,5 yıldır, 16'sı (% 8) 2,5-3 ve 20'si (% 10) ise 3 yıl ve üzeri bir süredir birlikte olduklarını ifade etmiştir.

Görüldüğü gibi çiftlerden 130'u yani 65 çift, evlenmek için 1 yıl ve daha daha zaman beklemektedirler. Bu bulgular, günümüzde çiftlerin tanıştıktan sonra çeşitli nedenlerle evlenmek için acele etmedikleri bilgisiyle uyumlu bulunmuştur.

Tablo 10. Bireylerin Evlenme Kararını Nasıl Aldıkları Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Evlenme kararı	F	%
Aile isteği	28	14
Kendi kararı	148	74
Çevre baskısı	3	1,5
Zorunluluk	21	10,5
Toplam	200	100,0

Bireylerin evlenme kararını etkileyen faktörleri incelemek için sorulan sorulardan diğeri evlenme kararını nasıl aldıkları değışkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 28'i (% 14) ailesinin isteğıyle, 148'u (% 74) kendi kararıyla, 3'ü (% 1,5) çevre baskısıyla, 21'i (%10,5) zorunluluktan evlenme kararı aldığını ifade etmiştir.

Örnekleme grubunda bulunan kişilerden sadece 14 çift evlilik kararını ailelerin isteğı ile gerçekleştirdiklerini söylemişlerdir. 148 kişinin yani 74 çiftin evlilik kararını kendilerinin aldıklarını söylemesi, Türk toplumunda evlilik kararı alma aşamasında geleneksel anlayıştan uzaklaştığını göstermektedir. Bu bulgu tezimizde verilen bilgilerle uyumlu bulursa da anketin yapıldığı sırada nikâh işlemlerinin yapılıyor olması ve kişilerin yargılanmaktan çekinmiş olabilecekleri düşüncesiyle bu sonucun kesin bir yargı oluşturamayacağı sonucuna varılmıştır.

Tablo 10'da ortaya çıkan bir diğeri ilginç bulgu da 21 kişinin zorunluluk dolayısıyla 3 kişinin ise aile baskısıyla evlenme kararı verdiğini söylemesidir. Çiftlerin incelendiği bu araştırma için bu bulgu düşündürücü bulunmuştur.

Tablo 11. Bireylerin Evlilik Sayısı Değışkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Evlilik Sayısı	F	%
İlk	147	73,5
İkinci	38	19,0
Üçüncü	15	7,5
Toplam	200	100,0

Bireylerin evlilik öncesi süreçlerini incelemek için sorulan sorulardan diğeri evlilik sayısı değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 147'si (% 73,5) birinci, 38'i (% 19,0) ikinci, 15'i (% 7,5) üçüncü evliliği olduğunu ifade etmiştir.

Bireylerin % 26,5'inin birden fazla evlilik yapmış olması, TÜİK'in açıklanmış olduğu boşanma oranlarıyla uyumlu bulunmuştur.

Tablo 12. Bireylerin Çocuğu Olup Olmaması Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Çocuğu Olup Olmama	F	%
Evet	28	14
Hayır	172	86
Toplam	200	100,0

Bireylerin evlilik öncesi süreçlerini incelemek için sorulan sorulardan diğeri çocuğunun olup olmaması durumu değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 28'i (% 14) çocuğunun olduğunu, 172'si (% 86) çocuğunun olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 13. Bireylerin Evlilik Kararını Alırken Kimlere Danıştığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kime Danıştığı	F	%
Aile	119	59,5
Arkadaşlar	14	7,0
Hiç kimse	67	33,5
Toplam	200	100,0

Bireylerin Bireylerin evlenme kararını etkileyen faktörleri incelemek için sorulan sorulardan diğeri evlilik kararını alırken kimlere danıştığı değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 119'u (% 59,5) evlilik kararı alırken ailesine, 14'ü (% 7,0) arkadaşlarına danıştığını, 67'si (% 33,5) hiç kimseye danışmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10'da 148 kişi evlenme kararını kendilerinin verdiğini söylerken, tablo 13'te evlilik kararı verirken ailesine danışan kişi sayısının 119 olduğu görülmektedir. Bu durum kişilerin, evlilik kararlarını kendileri olsa da ailelerinin fikirlerine önem verdiklerini göstermektedir. Bu bulgu, Türk toplumunun geleneksel aile yapısında yaşça büyük ve tecrübeleri kişilere duyulan saygının devam ettiği görüşüyle açıklanabilir.

67 kişi, evlenme kararı verirken hiç kimsenin fikrini almadığını söylemiştir. Bu bulgu da Türkiye'de değişen sosyal yapıya önemli bir örnek teşkil etmekte ve verilen bilgilerle uyumlu görülmektedir

Tablo 14. Bireylerin Evlendiği Kimseyle İlgili Seçiminin Doğruluğuna İnanıp İnanmama Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Seçiminin inanma	doğruluğuna	F	%
Evet		174	87,0
Hayır		26	13,0
Toplam		200	100,0

Bireylerin evlilik süreçlerini incelemek için sorulan sorulardan diğeri evlendiği kimseyle ilgili seçiminin doğruluğuna inanıp inanmama durumu değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 174'ü (% 87,0) seçiminin

doğruluğuna inandığını, 26'sı (% 13,0) seçiminin doğruluğuna inanmadığını ifade etmiştir.

26 kişinin evlendiği kişinin doğruluğuna inanmadığını söylemesi, yukarıdaki sorularda aile baskısı ve zorunluluklar sonucu evlenmeye karar verdiklerini beyan etmeleri ile açıklanabilir.

3.7.3. Nikâh ve Evlilik süreci ile İlgili Bulgular

Tablo 15. Bireylerin Boşanma İle İlgili Düşünceleri Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Boşanmayla ilgili düşünceleri	F	%
Asla boşanmam	86	43,0
Benim başıma gelmez	25	12,5
Çabalarım olmuyorsa boşanırım	61	30,5
Mutsuz olursam düşünmem boşanırım	28	14,0
Toplam	200	100,0

Bireylerin evlilik süreci ile ilgili düşüncelerini incelemek için sorulan sorulardan biri boşanma ile ilgili düşünceleri değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 86'sı (% 43,0) asla boşanmayacağını, 25'i (% 12,5) kendi başına gelmeyeceğini, 61'i (% 30,5) evliliğini kurtarmak için çabalayacağını ancak olmuyorsa boşanacağını, 28'i (%14,0) mutsuz olması durumunda hiç düşünmeden boşanacağını ifade etmiştir.

Tablo 15'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan 200 kişinin % 44,5'i olumsuz koşullarda boşanabileceklerini bildirmişlerdir. Bu bulgu, değişen sosyal yapı içinde boşanmanın kolaylaştığı bilgileriyle uyumlu bulunmuştur. Bunun yanında 86 kişinin asla boşanmayacağını ve 25 kişinin ise, boşanmanın kendi başına gelmeyecek bir

olgu olduğunu söylemesi, araştırmanın nikâh işlemleri sırasında yapılmış olmasından dolayı, çok anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 16. Bireylerin Oturacakları Yere Kimin Karar Verdiği Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Oturacakları yere kim karar verdi	F	%
Ben	75	37,5
Nişanlım	21	10,5
Ailelerimiz	26	13,0
Birlikte	78	39,0
Toplam	200	100,0

Bireylerin evlilik süreciyle ilgili düşüncelerini incelemek amacıyla sorulan sorulardan diğeri oturacakları yere kimin karar verdiği değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 75'i (% 37,5) oturacakları yere kendi karar verdiğini, 21'i (% 10,5) nişanlısının karar verdiğini, 26'sı (% 13,0) ailelerinin karar verdiğini, 78'i (%39,0) beraber karar verdiklerini ifade etmiştir.

Bu sonuçlar, çiftlerin oturacakları yerleri aileleri yerine kendilerinin seçtiğini göstermektedir. Bu bulgular, geleneksek yapıdan uzaklaşıldığının bir başka göstergesi olarak düşünülebilir.

Tablo 17. Bireylerin Kadın Erkek Eşitliğine İnanıp İnanmama Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kadın erkek eşitliğine inanma	F	%
Evet	159	79,5
Hayır	41	20,5
Toplam	200	100,0

Bireylerin evlilik süreciyle ilgili düşüncelerini incelemek için sorulan sorulardan diğeri kadın erkek eşitliğine inanıp inanmama durumu değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 159'u (% 79,5) kadın erkek eşitliğine inandığını, 41'i (% 20,5) kadın erkek eşitliğine inanmadığını ifade etmiştir.

Bu tablodan da görüleceği gibi, evlilik kurumu içinde kadın ve erkeklerin eşit olmadığını düşünen kişilerin sayısı 41 olmuştur. Bu yüksek bir oran gibi görülse de eski geleneksel Türk aile yapısı düşünüldüğü zaman kadın/erkek eşitliğine inanmayan kişilerin sayısında azalma olduğu söylenebilir.

Tablo 18. Bireylerin Evlenme Töreninin Nasıl Olacağı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Evlilik Töreninin Şekli	F	%
Sadece nikâh	78	39
Düğün	122	61
Toplam	200	100,0

Bireylerin evlilik süreçlerini incelemek için sorulan sorulardan diğeri evlenme töreninin nasıl olacağı değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 78'si (% 39) sadece nikâh yapacaklarını, 124'ü (% 61) düğün yapacaklarını ifade etmiştir.

Sadece nikâh töreni yapmayı tercih eden 78 kişinin bu tercihleri, maddi yetersizlikleri ile açıklanabileceği gibi, tamamen tercihleri olarak da açıklanabilir.

Tablo 19. Bireylerin Evlenme Töreninde Yöresel Ritüellere Yer Verilip Verilmeyeceği Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Törende Yöresel Ritüellerin Olup Olmaması Durumu	F	%
Evet	128	64
Hayır	72	36
Toplam	200	100,0

Bireylerin evlilik süreciyle ilgili düşüncelerini incelemek için sorulan sorulardan diğeri evlenme töreninin nasıl olacağı değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 128’u (% 64) evlenme töreninde yöresel ritüellere yer vereceklerini, 72’si (% 36) evlenme töreninde yöresel ritüellere yer vermeyeceklerini ifade etmiştir.

Görüldüğü gibi çiftler, modern yapı içinde evlenseler de yöresel ritüellerden vazgeçmemektedirler. Bu bulgu, tezimizde verilen bilgilerle uyumlu bulunmuştur.

Tablo 20. Bireylerin Dini Nikâh Yapıp Yapmama Tercihi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Dini Nikâh Yapıp Yapmama	F	%
Evet	186	93
Hayır	14	7
Toplam	200	100,0

Bireylerin evlilik süreciyle ilgili düşüncelerini incelemek için sorulan sorulardan diğeri dini nikâh yapıp yapmama tercihleri değişkenidir. Tabloda da görüldüğü gibi, bireylerin 186'si (% 93) dini nikâh yapacaklarını, 14'ü (% 7) dini nikâh yapmayacaklarını ifade etmiştir.

Resmi nikâhın, dini nikâhın tüm gerekliliklerini karşılıyor olmasına rağmen, bu geleneğin sürdürülüyor olduğu görülmektedir. Bu bulgu, dini nikâh ile ilgili verilen bilgilerle uyumlu bulunmuştur.

SONUÇ

Modern yaşamın hakim olduğu kentlerde, insanların sosyo-ekonomik hayatlarını düzenleme ve yaşama biçimlerinin değiştiği ve geleneksel yapıdan giderek uzaklaştığı görülmektedir. Evlenme kararı verme süreci de bu değişimlerden biridir. Evlenmek için başvuruda bulunan çiftler üzerinde yapılan araştırmamızın sonuçları, çiftlerin evlenme yaşının geçmişe göre yükseldiğini göstermiştir. Erken yaşta evlilik yapan bu kişilerin oranı, geçmiş dönemde yapılan evliliklere göre oldukça düşük olarak kabul edilse de, hâlâ %12’lik bir kısmının 15-20 yaş aralığında evlenmekte olduğunu görmekteyiz. Bu durumu, çalışmanın yapıldığı bölge olan ve ortalama sayılabilecek bir sosyo-kültürel ve ekonomik yapıya sahip olan Beylikdüzü’nde yapılmış olmasına bağlamak mümkündür. Hiç kuşkusuz bu oran, farklı sosyo-kültürel ve ekonomik yapıya sahip ilçelerde farklı değerlerle karşımıza çıkacaktır.

Yaş ile birlikte yükselen bir başka değişkenin de eğitim olduğu görülmektedir. Bu iki değişkenin birbiriyle bağlantılı olduğunu söylemek uygun olacaktır. Günümüzde gençler eğitim hayatlarına eskiye oranla daha çok önem vermekte ve aileleri tarafından bu konuda daha fazla destek görmektedirler. Araştırmamızın sonuçlarında da görüldüğü gibi, evlilik kararı veren kişilerin %73’lük bir kısmı en az lise mezunudur. Bu sonuç, modern toplumlar içinde yeterli görülmesi de eskiye oranlı oldukça umut vericidir. Eski geleneksel yapı içinde kızların okutulması gereksiz görülüyor, okul sıralarında olmaları gereken genç kızlar, ev işleriyle meşgul olarak, aileleri tarafından çeyiz hazırlamaya teşvik ediliyorlardı. Aileleri tarafından erken yaşta evlendirildikleri için eğitim hayatına devam edemeyen genç kızlar, meslek sahibi olamıyor ve ekonomik özgürlüklerini elde edemiyorlardı. Ekonomik özgürlüğünü elde edemeyen evli kadınlar ise, evlilik içinde yeterince söz hakkı bulamıyor, kimi zaman şiddete maruz kalıyor ve “evin reisi erkektir” gibi kendisine dayatılan gelenekler içinde yaşamaya mahkum ediliyorlardı. Bu durum hâlâ Türkiye’nin sosyo-kültürel anlamda az gelişmiş bölgelerinde önemli bir sosyal

yara olmaya devam etmektedir. Kız çocuklarının okutulması, sosyal ve ticari hayata katılmaları, hem toplumların, hem bireylerin kendilerinin, hem de ileride yetiştirilecek olan çocukların geleceği açısından büyük bir önem arz etmektedir.

Beylikdüzü bölgesinde uygulanan araştırmamızda, 100 gelin adayından 64'ünün en az lise mezunu olması, bu sosyal yapının değişmeye başladığının açık bir göstergesidir. Özellikle lisans ve üstü eğitimler almak isteyen genç kızlar, hem ekonomik hem de sosyal alanda, özgürlüklerini kazanabilmek için eğitimlerine ağırlık vermekte ve evlenmek için acele etmemektedirler.

Türkiye'deki sosyal yapının değişmeye başladığının bir diğer göstergesi de araştırmamıza katılan 100 gelin adayından 65'inin kendisini "ev hanımı" olarak tanıtmayıp meslek bildirmiş ve 73'ünün ise kişisel gelir bildirmiş olmasıdır. Kadınların çalışma ve sosyal hayata katılmaları, modern bir toplumun gereği olarak kabul edilmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda, Türkiye'de evlilik ve nikâh kavramı söz konusu olduğu zaman, bazı konularda geleneksel yapının korunduğu, bazı durumlarda ise oldukça uzaklaşıldığı görülmektedir. Evlilik öncesi, tanışma, flört ve evliliğe karar verme, kadının çalışması gibi konularda eski geleneksel yapıdan uzaklaşıldığı görülmüştür. Ancak evlilik kararı verirken aileye danışma, törende yöresel ritüeller kullanma, dini nikâh yapma gibi konularda ise geleneksel yapının genel olarak sürdürüldüğü anlaşılmıştır. Bireyler, evlenecekleri kişileri kendi duygu ve düşünceleri doğrultusunda seçmiş olsalar da, ailelerinin bu evliliğe onay vermelerini önemsemektedirler. Bu da Türk insanının geleneksel aile yapısının ve inanç sistemindeki öğretilerin, toplumda hâlâ etkisini koruduğunun bir göstergesi olarak alınabilir.

100 çift üzerinde uygulanan çalışmada, 32 çiftin ailelerin organize ettiği görücü usulü evlilik yaptığı ve 28 çiftin ise ailelerinin kararıyla evlendiği

görülmektedir. Bu oran, geleneksel yapının terk edilmediğini gösteriyor gibi görünse de, eskiye oranla oldukça düşük bir oran olarak kabul edilebilir. Araştırmanın ortalama bir sosyo-kültürel yapıya sahip olan Beylikdüzü bölgesinde uygulanması da bu sonuca etki eden nedenlerden biridir. Hiç kuşkusuz bu sonuçlar, farklı bölgelerde farklı değerlerle karşımıza çıkacaktır.

Diğer yandan, çalışmada görüldüğü gibi, günümüzde çiftler çoğunlukla, birbirleriyle kendi sosyal çevrelerinde tanışmakta ve evlilik kararlarını kendileri vermektedirler. Aile baskısı ve zorunluluklar (maddi zorunluluk, hamilelik, beşik kertmesi vb) nedeniyle evlendiklerini söyleyen bireyler de olduğu gibi çiftler çoğunlukla, evlenecekleri kişileri, oturacakları evleri ve nasıl evleneceklerini kendileri seçmektedirler. Bireylerin evlilik konusundaki seçimlerinde çoğunlukla özgür iradelerini kullanıyor olması da toplumun değişen yüzünün bir göstergesidir.

Araştırmamız göstermiştir ki, evlilik içinde hâlâ kadın-erkek eşitliğine inanmayan kişi oranı % 20,5'tir. Bu oldukça yüksek bir orandır. Bu sonuç, Türkiye'nin geleneksel ataerkil yapısını önemli ölçüde korumakta olduğunu göstermektedir. Bu sonucun yüksek çıkmasındaki nedenlerden biri de çalışmanın Beylikdüzü bölgesinde yapılmış olmasıdır. Diğer bulgularda olduğu gibi, bu bulgu da, farklı sosyo-kültürel yapıya sahip bölgelerde, farklı değerlerle karşımıza çıkacaktır.

Değişen dünya sadece gençleri değil, ailelerini de etkilemiş ve sonuç olarak geleneksel yapı ile modern yapının birleştiği bir evlilik sentezi doğmuştur. Bireylerin evlilik kararlarını, evlilik sürecindeki beklentilerini ve aile kurma biçimlerini modern çatı oluştururken, geleneksel yapının bu çatıya hâlâ destek verdiği açıktır.

Bu çalışma, nikâh işlemleri sırasında yapıldığı için, bazı cevapların duygusal nedenlerle ve yanlış anlaşılmaktan çekinilerek verildiği düşünülse de araştırmanın sonuçları, yapılan diğer çalışmalarla uyumlu bulunmuştur.

KAYNAKLAR

ADIGÜZEL, Orhan; BATUR, Zeynep; EKŞİLİ, Nisa (1014). **Kuşakların Değişen Yüzü Ve Y Kuşağı İle Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar**, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı:19

AKINCI, Ş. (1994). **Türkiye’de İmâm Nikâhı ve Köylerde Muhtarların Yaptıkları Evlenme Akitlerinin Geçerliliği**, Selçuk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi ATA Dergisi, S. 6. Ankara

AKINTÜRK, Turgut (2002). **Aile Hukuku**, cilt 2, Beta Yayınları: İstanbul

ARSEBÜK, Esat Ahmet (1940). **Medenî Hukuk C. 2**, Aile Hukuku, Ankara

ARTIR, Fariha, Teymur (2011). **İyi Günde Kötü Günde Evlilik**. Gülyurdu Yayınları: İstanbul

BAŞÖZ, Lütfü. ve ÇAKMAKÇI, Ramazan (2002). **Gerekçeli-Atıflı-Karşılaştırma Tablolu Eski ve Yeni Kanun Metinleri ile Birlikte Yeni Türk Medenî Kanunu**, Legal Yayıncılık: İstanbul.

BUDAK, Selçuk (2000). **Psikoloji Sözlüğü**, Bilim ve Sanat Yayıncılık: Ankara

ÇAYBOYLU, İrfan (2005). **Aile İçi İlişkiler ve Sorunlar, 2001 Yılı Aile Araştırma Raporu**, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları: Ankara

CİN, Halil (1988). **İslâm ve Osmanlı Hukukunda Evlenme**, Ankara Üniversitesi Hukuk fakültesi yayınları: Ankara

CİVELEK, Yaprak, KOÇ, İsmet (2007). **Türkiye’de İmam Nikâhı**, Hacettepe Üniversitesi E-dergi,

ÇAKMAK, Diren (2009). **Türkiye’de Çocuk Gelinler**, Birinci Hukukun Gençleri Sempozyumu-Hukuk Devletinde Kişisel Güvenlik, Bildiri Tam Metinler E-Kitabı (www.umut.org.tr/HukukunGencleri/TamMetinlerSunular/DirenÇakmak. pdf), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi: Ankara

DURAL, Mustafa., ÖĞÜZ, Tufan ve GÜMÜŞ, A. Mustafa. (2014). **Türk Özel Hukuku** Filiz Kitapevi: İstanbul.

DURUTÜRK, Ceyda (2007). **Gelenek, Tüketim Toplumu ve Törenselleşen Tüketim: Türkiye’deki Evlilik Törenleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma** Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi: Ankara

FEYZİOĞLU, Necmettin F., ÖZAKMAN, Cumhur ve SARIAL, Enis (1986). **Aile Hukuk, Medeni Hukuk**. Filiz Kitabevi: İstanbul

FİDANOĞLU, Oya (2006). **Evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki**. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi: İstanbul

HATEMİ, Hüseyin ve SEROZAN, Rona (1993). **Aile Hukuku**, Filiz Kitapevi: İstanbul

İDİZ, Zeynep (2009). **Evlilik Uyumu, Evlilik Yatırımı, Aile İçi Şiddet Ve İntihar Girişimi Arasındaki Bağlantıların Sosyal Psikolojik Açından İncelenmesi**, Ankara Üniversitesi Sos.Bil. Ens., Yüksek Lisans Tezi: Ankara

KÖPRÜLÜ, Bülent. ve KANETİ, Selim (1989). **Aile Hukuku**, Filiz Kitapevi: İstanbul

KURTKAN, Amiran (1993) **Sağlıklı Sanayileşmenin Sosyal Temelleri**, Sosyoloji Konferansları 24, İ.Ü.Yayınları: İstanbul.

NAMLI, Mert (2003). **Yeni Medenî Kanunun Evlilik Hukukunda Yaptığı Değişiklikler**, GSÜHFD: İstanbul

NİRUN, Nihat (1994). **Sistemik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür**, Atatürk Kültür Merkezi Yayını: Ankara.

OĞUZMAN, Kemal., SELİÇİ, Özer, ÖZDEMİR, S. Oktay (2010). **Kişiler Hukuku** Filiz Yayınevi: İstanbul.

OĞUZMAN, Kemal ve DURAL, Mustafa (1994). **Aile Hukuku** Filiz Kitapevi: İstanbul

OĞUZOĞLU, Hüseyin Cavit (1963). **Medenî Hukuk, Sahsın Hukuku-Aile Hukuku**, B.3, 1956,: Ankara.

OKTİK, Nurgün ve SERGENDER Sezer (2004). **Aile İçinde İntiharların Yoksullukla İlişkisi: Muğla Örneği**, 4. Aile Şurası, Aile ve Yoksulluk Bildirileri, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları: Ankara

ÖZDEMİR, Sait ve DAVARCI, Yasemin (2013). “Son Kale Aile” Korza Yayıncılık: İstanbul.

ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem. (2000). **Evlilik ve Aile Terapisi**. PDREM Yayınları: Ankara

ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem. (2001). **Kişiler Arası İletişim. Ailede İletişim ve Yaşam.** PDREM Yayınları: Ankara

ÖZKALP, Enver (2011). **Sosyolojiye Giriş,** Ekin Yayınları: İstanbul

ÖZTAN, Bilge (2008). **Medeni Hukuk'un Temel Kavramları** Turhan Kitabevi: Ankara.

PHİLLİPS Adam (1997) **Flört Üzerine,** İdefix Yayınları: İstanbul

SARISOY, Murat (2014). **Evlilik mi? Evcilik mi?**

<http://www.psikologunuz.org/evlilik-mi-evcilik-mi.html>

SAYIN, Önal (1990). **Aile Sosyolojisi,** Ege Üniversitesi Basımevi: İzmir

SAYMEN, F. H. Ve ELBİR, H. K. (1960). **Türk Medenî Hukuku,** C. 3, Aile Hukuku, İstanbul

SOLMUŞ, Tarık (2012) **Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi.** Sistem Yayıncılık: Ankara.

TARHAN, Nevzat (2007). **Evlilik Psikolojisi.** Timaş Yayınları: İstanbul

TEKİNALP, Gülören (2006). **Milletlerarası Özel Hukuk Bağlama Kuralları,** Arıkan yayınevi: İstanbul

TEKİNAY, Selahattin Sulhi (1992). **Medeni Hukukun Genel Esasları ve Gerçek Kişiler Hukuku,** Filiz Kitapevi: İstanbul

TEZCAN Mahmut. (2000). **Türk Aile Antropolojisi,** İmge Yayınları: Ankara.

TURAN, Özge. (2004). “Boşanmış Ailede Yetişen Gençlerin Evlilikten Beklentileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma.”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara

TÜRK MEDENİ KANUNU <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4721.html>

TÜİK 2013 Evlilik İstatistikleri, <http://www.aa.com.tr/tr/yasam/305835--turkiyede-bosanmalar-artti>

VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet (1960). **Türk Medenî Hukuku**, C.2, Aile Hukuku: İstanbul

YILMAZ, Sinan (2012). **Türkiye’de Ailenin Dönüşümü**. Divan Kitap Yayınevi: İstanbul

YILMAZÇOBAN, Muhsin, A. (2008). **Flört ve Görücü Usulü Evliliklerde Psiko-Sosyal Özelliklerin Etkisi- Demirci Örneği** Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi: Sakarya.

ZEVKLİLER, Aydın., ACABEY, Mehmet Beşir ve GÖKYAYLA, K. Emre. (2000). **Medeni Hukuk** Seçkin Yayınevi: İstanbul

Ek 1: SORU KÂĞIDI

1- Yaşınız:

2- Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

3- Eğitim durumunuz:

Okur yazar değil ()

Okuryazar ()

İlkokul () Ortaokul ()

Lise ()

Yüksekokul/Fakülte ()

Yüksek lisans ()

Doktora ()

4- Mesleğiniz:

Ev Hanımı ()

İşsiz ()

İşçi ()

Memur ()

Emekli ()

Öğrenci ()

Serbest Meslek ()

Diğer ()

Diğer (Lütfen Belirtiniz).....

5- Evlendikten Sonra Çalışacak mısınız?

Evet () Hayır ()

Hayır ise (Lütfen Nedenini Belirtiniz).....

6- Ailenizin Toplam Geliri

601-900 TL ()

901-1200 TL ()

1201-1500 TL ()

1500-2000 TL ()

2000 TL ve üstü (belirtiniz).....

7- Kendi Kişisel Geliriniz

601-900 TL ()

901-1200 TL ()

1201-1500 TL ()

1501-2000 TL ()

2000 TL ve üstü (Lütfen Belirtiniz).....

8- Nişanlınızın Geliri

Bilmiyorum ()

601-900 TL ()

901-1200 TL ()

1201-1500 TL ()

1501-2000 TL ()

2000 TL ve üstü (Lütfen Belirtiniz).....

9- Nişanlınızla nerede tanıştınız?

Aile Ortamında ()

Arkadaş Ortamında ()

İş ortamında ()

Bir davette ()

Bir etkinlikte ()

İnternette ()

Diğer (Lütfen Belirtiniz):.....

10- Ne kadar süredir berabersiniz?

1-3 Ay ()

3-6 Ay ()

6-9 Ay ()

9-12 Ay ()

1-1,5 Yıl ()

1,5-2 Yıl ()

2-2,5 Yıl ()

2,5-3 Yıl ()

3 Yıl ve daha fazla ()

Lütfen belirtiniz.....

11- Ne kadar süredir nişanlısınız?

1-6 Ay ()

6-9 Ay ()

9-12 Ay ()

1-1,5 Yıl ()

1,5-2 Yıl ()

2-2,5 Yıl ()

2,5-3 Yıl ()

3 Yıl ve üzeri ()

12- Evlenme kararını nasıl aldınız?

Ailemin İsteği İle ()

Kendi Kararım ()

Çevre Baskısı ()

Zorunluluk ()

Eğer Zorunluluk ise (Lütfen Belirtiniz):.....

13- Kaçınıcı Evliliğiniz?

İlk ()

İkinci ()

Üçüncü ()

Diğer ()

Diğer (Lütfen Belirtiniz).....

14- Çocuğunuz var mı?

Evet ()

Hayır ()

15- Evlenme kararı alırken kimlere danıştınız?

Aileme ()

Arkadaşlarıma ()

Patronuma ()

Evli arkadaşlarıma ()

Hiç kimseye ()

16- Evlendiğiniz İnsanı doğru seçtiğimize inanıyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

17- Boşanma ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

Asla Boşanmam ()

Bu Benim Başıma Gelmez ()

Evliliğimi Kurtarmak İçin Çabalarım Olmuyorsa Boşanırım ()

Mutsuz Olursam Hiç düşünmem Boşanırım ()

18- Nerede Oturacağınıza kim karar verdi?

Ben verdim ()

Nişanlım verdi ()

Ailelerimiz verdi ()

Birlikte karar verdik ()

ÖZET

Hızlı değişen toplumsal yapıda kültür ve zihniyet yapısındaki kavramların değişimiyle birlikte insanımız; geleneksel ilişki kalıplarını günümüz modernleşmesinin getirdiği ilişki örgüsü içinde tutarlı şekilde tutum ve davranışlarına yansıtamamaktadır. Bu kültür ve zihniyet değişimi, tarihin en eski biçimi olarak adlandırabileceğimiz aile ve evlilik kavramlarını da geleneksel yapısından uzaklaştırarak yeniden şekillendirmiştir. Gençlerin evliliğe yaklaşımı ve beklentileri değişmiş, sosyal yaşam ve ekonomik şartlar, evliliğin belirleyicilerinin en önemlilerinden olmuştur.

Bu çalışmanın amacı, sosyo-ekonomik koşulların çiftlerin evlenme kararı vermelerindeki etkilerinin incelenmesidir. Çalışmanın birinci bölümünü oluşturan kavramsal ve kuramsal çerçeve bölümünde tanımlara, açıklamalara ve evlilik öncesi döneme yer verilmiştir. İkinci bölümünde, nikâhla ilgili kavramlara ve nikâh çeşitlerine yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü kısmında Beylikdüzü Belediyesi'nde evlenme işlemlerini yaptıran 200 nişanlı çift ile yapılan anketin bulgularına yer verilmiştir.

Anahtar Kelime: Nikâh, Sosyo-ekonomik yapı, evlenme kararı

ABSTRACT

With the change of the notions in the intellectual and cultural structures in changing social structure, people can not reflect their traditional structure to their attitudes and behaviour in the modernising pattern of relation. This alteration of culture and mentality has reshaped the notions of family and marriage, we name as the oldest shape of the history, by leading it of traditional style. The approaches and expectation of the young about marriage has changed and social life and economical conditions have become one of the most important determiners of marriage.

The aim of this work is to examine the effects of the socio economic conditions in couple's deciding to marry. Constituting the first part of the work, conceptual and notional framework gives place to explanations and premarital period. The second part gives place to notions about marriage and the kinds of marriage. The third part of the work gives place to the findings of the questionnaire carried out on 200 engaged couples who perform necessary procedures in the Beylikduzu Registry Office.

Keywords: marriage, socio-economic structure, decision of marrying